

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra politologie

**Rwanda jako aktér ve Východoafrickém
společenství**

Diplomová práce

Autor: Bc. Milan Sotona

Studijní program: N6701 Politologie

Studijní obor: Politologie – africká studia

Vedoucí práce: Mgr. Jan Prouza, Ph.D.

Hradec Králové, 2022

Zadání diplomové práce

Autor:	Bc. Milan Sotona
Studium:	F19NK0006
Studijní program:	N6701 Politologie
Studijní obor:	Politologie - africká studia
Název diplomové práce:	Rwanda a její aktérství v rámci Východoafrického společenství
Název diplomové práce A):	Rwanda as a regional player in the East African Community

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Zahraniční politika je pro Rwandu silným nástrojem při ovlivňování dění v regionu Velkých jezer. Na změnu ve vnímání Rwandy okolními státy má dopad spousta faktorů a událostí. Může to být například současné napětí mezi Rwandou a Ugandou nebo spojení Rwandy s nelegálními aktivitami (podpora rebelů v Demokratické republice Kongo a Burundi, prodej zbraní atp.). Cílem práce je zjištění, jak se Rwanda jako aktér profiluje v oblasti zahraniční politiky v regionu Východoafrického společenství, a to v období před předsednictvím Rwandy v EAC a jak během něho. K tomuto výzkumu bude využita metoda analýzy dokumentů ? články v médiích, oficiální vládní prohlášení atp.

Záhořík, Jan (2012). Dějiny Rwandy a Burundi. Kagwanja, Peter (2007). Calming the Waters: The East African Community and Conflict over the Nile Resources. Kasaija, Phillip (2006). Regional Integration: A Political Federation of the East African Countries? Drummond, Wajid, Williams (2014). The East African Community: Quest for Regional Integration.

Zadávací pracoviště:	Katedra politologie, Filozofická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. Jan Prouza, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	29.5.2020

Vzhledem k tomu, jaké během výzkumu vyvstaly problémy, bylo téma omezeno na dva členy Východoafrického společenství – Rwandu a Ugandu, místo původních „okolních států“. Dále pak práce zkoumá období od roku 2017 (kdy došlo ke zhoršení vztahů mezi zeměmi), namísto původně vymezeného období předsednictví Rwandy ve Východoafrickém společenství.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval (pod vedením vedoucího diplomové práce) samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 24. července 2022

Podpis

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval Mgr. Janu Prouzovi, Ph.D., za vedení práce a jeho cenné rady při zpracovávání tohoto tématu, Mgr. Luci Noskové za IT podporu při formátování práce, Mgr. Tereze Štěpánové za jazykovou korekturu a své manželce za trpělivost.

Anotace

Sotona, Milan. *Rwanda a její aktérství v rámci Východoafrického společenství*.

Hradec Králové: Filozofická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2022, diplomová práce.

Diplomová práce „Rwanda a její aktérství v rámci Východoafrického společenství“ zkoumá příčiny zhoršení vztahů mezi Rwandou a Ugandou od roku 2017 a porovnává je s obviněními, která vůči sobě země prostřednictvím médií navzájem vznášely. Zde práce vychází z teorie nastolování agendy a zkoumá témata, která Uganda se Rwandou v médiích využívaly k ovlivňování postojů a chování obyvatel. Články a další média jsou zpracovávány pomocí obsahové analýzy. Jsou parafrázovány, více rozváděny a na základě opakujících se prvků a toho, jak články vyznívají, je vytvořen finální obraz v podobě metafory.

Klíčová slova: Rwanda, Uganda, nastolování agendy, obsahová analýza, média, mezinárodní vztahy, konflikt

Annotation

Sotona, Milan. *Rwanda as a regional player in the East African Community*

Hradec Králové: Philosophical faculty, University of Hradec Králové, 2022,
Master thesis.

The master thesis „Rwanda as a regional player in the East African Community“ searches for the roots and causes of the Rwanda–Uganda deteriorating relations since 2017 and compares them with accusations that Rwanda and Uganda were making against each other. The thesis is based on agenda-setting theory and deals with issues that were used by the countries to sway and influence their citizens. The articles and other types of media are analyzed by content analysis method. In addition, they are further paraphrased and elaborated so that there can be determined a certain repetitive pattern. Based on these findings a final picture is set up as a metaphor.

Key words: Rwanda, Uganda, agenda-setting, content analysis, media, international relations, conflict

Obsah

Úvod	10
Teoretická část.....	15
1 Teorie nastolování agendy	15
1.1 Vysvětlení pojmů	15
1.2 Téma vs. Agenda.....	16
1.3 Počátky výzkumu nastolování agendy	16
1.4 Typy agendy	18
1.4.1 Mediální agenda	18
1.4.2 Veřejná agenda	19
1.5 Priming and framing.....	20
1.5.1 Framing.....	20
1.5.2 Priming	21
2 Metodologie výzkumu	22
2.1 Obsahová analýza.....	24
2.1.1 Etapy obsahové analýzy	25
2.1.2 Kvantitativní a kvalitativní obsahová analýza.....	26
Praktická část.....	28
3 Vztahy Rwandy a Ugandy v kontextu regionu Velkých jezer.....	28
3.1 Rwandská Aliance pro národní jednotu (RANU)	28
3.2 Role Ugandy v občanské válce ve Rwandě.....	30
3.3 Invaze RPF v roce 1990	31
3.4 První konžská válka.....	32
3.5 Rwanda a Uganda jako aktéři v první konžské válce.....	34
3.6 Role Rwandy a Ugandy v druhé konžské válce	35
4 Zhoršení vztahů Rwandy a Ugandy v roce 2017	38

4.1	Práva na letecký provoz	38
4.2	Generál Kabarebe	39
4.3	Železnice SGR.....	40
4.4	Energetické projekty.....	40
4.5	Tribert Rujugiro.....	40
4.6	Vazby na Francii	41
4.7	Kauza generála Kalea Kayihury	41
4.8	Dopady kauzy Kayihury na vztahy mezi Rwandou a Ugandou.....	43
5	Výzkum.....	44
5.1	Nastolování agendy ve rwandských médiích	44
5.1.1	Deportace rwandských občanů	44
5.1.2	Podpora rebelů	47
5.1.3	Uzavření hranic.....	50
5.2	Nastolování agendy v ugandských médiích	52
5.2.1	Špionážní a vojenské aktivity v Ugandě.....	52
5.2.2	Uzavření hranic.....	55
5.3	Vztahy Rwandy a Ugandy v současnosti	59
	Závěr.....	60
	Použitá literatura a jiné zdroje.....	63
	Seznam zkratk	74
	Přílohy	75

Úvod

Africký kontinent se obecně potýká s řadou problémů v podobě politické nestability, konfliktů, sociální i etnické nerovnosti. Tyto problémy často vyústí v další dílčí problémy, jakými mohou být např. hladomor, etnické násilí, náboženské střety, terorismus atp. Sedm z deseti států s nejvyšším počtem bodů Fragile state index 2021 jsou státy africké. To samé platí například pro Happiest Countries in the World 2021. Mezi posledními deseti státy je sedm států afrických (World population review 2021). S výše zmíněnými problémy je spojena otázka mezinárodních vztahů. Co se týká vztahů mezi sousedními státy, či státy v rámci určitého regionu, negativně je může ovlivňovat například sdílení nalezišť nerostných surovin, vodních zdrojů, nárokování si určitých území, rozdělují je pak i kulturní a historické události atd.

Bezpochyby je pro státy důležitá fungující spolupráce se svými sousedy, nicméně pro mnohé africké země jsou však paradoxně důležitější vztahy se zeměmi mimoafrickými. Jedním z nejdůležitějších partnerů pro Afriku je Evropská unie. Ta s Afrikou spolupracuje například v rámci obchodu, rozvoje, bezpečnosti či šíření demokracie. Evropské unii, co se spolupráce s Afrikou týká, konkuruje zejména Indie, USA, Čína, Brazílie a Turecko (Tichý, Prouza 2018: 9).

Zahraniční politika je pro řadu zemí silným nástrojem pro ovlivňování dění v daném regionu. Co se týká otázky zahraniční politiky, státy se mohou v rámci určitého společenství, unie či regionu různě profilovat. Členství v těchto organizacích neznamená automaticky kladné vztahy mezi zeměmi a absenci konfliktů. Členské země mohou navíc využívat svého postavení (např. předsednictví) pro dosahování svých vlastních zájmů na úkor ostatních států. A právě i tyto znaky nese současný konflikt mezi Rwandou a Ugandou.

Uganda se snaží oslabit a rozložit Rwandu už od roku 1998 (The Conversation 2019). „Můžete se pokusit destabilizovat naši zemi, můžete nás zranit, můžete vzít zbraň a zastřelit mě. Nikdo mě ale nedokáže srazit na kolena," vyjádřil se prezident Rwandy, Paul Kagame, na adresu svého severního souseda v březnu 2019. Prezident Ugandy, Yoweri Museveni,

reagoval: „Ti, kteří chtějí destabilizovat naši zemi, netuší, čeho jsme schopni. Jakmile se mobilizujeme, nemáte šanci přežít.“ (Yoweri K Museveni 2019)

Vztahy těchto dvou východoafrických států jsou v posledních letech velmi napjaté. Napětí v regionu dosáhlo alarmujícího stavu právě v roce 2019, kdy se prezidenti Rwandy a Ugandy začali navzájem veřejně napadat. Do té doby měli ve zvyku řešit spory v soukromí, mimo dosah médií. Uganda například tvrdí, že se Rwanda infiltruje do jejích bezpečnostních služeb a nasazuje špiony a také, že vraždí rwandské disidenty na ugandském území. Rwanda na oplátku obviňuje Ugandu z podpory opozičního hnutí v exilu Rwandského národního kongresu (RNC) či rebelů z uskupení Demokratické síly pro osvobození Rwandy (FDLR) a z mučení rwandských občanů (African Business 2020).

Zmíněné napětí mezi Rwandou a Ugandou má dopad na celý region Velkých jezer, a tak i na Východoafrické společenství (SAIIA 2020). Summit EAC, který se měl konat v listopadu 2019, byl odložen právě z důvodu konfliktu mezi těmito dvěma partnerskými státy, kdy se Rwanda navíc ujala předsednictví EAC (Luwedde 2020).

Konflikt ovlivňuje zejména obchod a dopravu. Příkladem může být dramatický pokles exportu z Ugandy do Rwandy mezi lety 2018 a 2019. Zatímco v roce 2018 Uganda vyvezla do Rwandy zboží v hodnotě více než 200 milionů dolarů, v roce 2019 to bylo méně než 50 milionů dolarů (Trading Economics 2022). Tento pokles způsobilo uzavření hraničního přechodu ve městě Gatuna, který iniciovala rwandská vláda. Krátce poté následovalo uzavírání dalších přechodů na rwandsko-ugandských hranicích (Trigg 2021). Omezení dopravy mezi Rwandou a Ugandou zasáhlo také leteckou dopravu. V srpnu roku 2019 obnovily provoz ugandské aerolinky Uganda Airlines a bylo navázáno letecké spojení s hlavním městy všech států EAC, kromě Rwandy (Liu 2019).

Jak bylo zmíněno výše, Rwanda a Uganda prochází v posledních letech napjatými vztahy, které jsou podle prezidentů obou zemí zapříčiněny vinou toho druhého. Napadají se v mediálních přestřelkách a navzájem se obviňují. A právě této problematice se věnuje předkládaná diplomová práce. Zkoumá skutečné důvody, které vedly ke zhoršení vztahů mezi oběma

zeměmi a srovnává je s rétorikou a metaforami, které prezidenti v médiích používají.

Zahraniční politika, vztahy a spojení mezi Rwandou a Ugandou se historicky velmi měnily a vycházely především ze zhoršené bezpečnostní situace v regionu, jíž byla v minulosti především uprchlická krize ve Rwandě mezi lety 1959 a 1994, rwandská genocida v roce 1994, občanská válka v Burundi, povstání v Ugandě a Súdánů či obě války v Demokratické republice Kongo (DRK). Etnická polarizace, perzekuce a pohyb obyvatel daly příčiny ke vzniku spojení mezi Rwandou a Ugandou na počátku 80. let. (McKnight 2015: 25) Toto spojení však nebylo aliancí mezi dvěma suverénními státy, ale spíše představovalo alianci mezi skupinou rwandských exulantů a menší partyzánskou organizací vedenou Yoweri Musevenim (který je současným ugandským prezidentem) na ugandském území. Toto spojení bylo strategickým krokem k zajištění vlastní bezpečnosti. Na konci dvacátého století nabylo spojení vrcholu a poté následoval rychlý kolaps, kdy se rwandští a ugandští vojáci několikrát střetli ve městě Kisangani v DRK, aby získali kontrolu nad strategickým územím. Jelikož je období od 80. let 20. století klíčové z hlediska vztahů mezi Rwandou a Ugandou v rámci regionu Velkých jezer, je mu věnován prostor v praktické části práce.

Kořeny aliance však sahají až do raného postkoloniálního období. Na podzim roku 1959 vypukla ve Rwandě tzv. „revoluce Hutuů“ organizovaná politickou stranou Hnutí za emancipaci Hutuů (Parti du Mouvement de l'Emancipation Hutu - Parmehutu). Tato politická strana zdůrazňovala právo většinového etnika vládnout a prosazovala nadvládu Hutuů nad Tutsii. Revoluce vyvolala masový odchod Tutsiů do sousedních států a stala se jednou z příčin vypuknutí genocidy v roce 1994, která vyústila ve smrt více než 800 000 lidí (Lemarchand 2019). Z celkových 330 000 tutsijských uprchlíků (History 2009) jich polovina odešla do Burundi a Ugandy (American Radioworks 2018). Uganda byla v té době pro rwandské uprchlíky relativně bezpečnou zemí. Obrat nastal během sultanistického režimu Idi Amina mezi lety 1971 a 1979, kdy bylo zavražděno kolem 300 000 obyvatel, převážně běžných obyvatel, jakými byli například úředníci, studenti

a obchodníci (Kaufman 2003). Když se v roce 1980 vrátil v Ugandě k moci Milton Obote, byli Rwandané – exulanti (převážně Tutsiové) v zemi pronásledováni. Toto pronásledování přimělo Rwandany, aby se přidali k partyzánům Museveniho, k národnímu odporu National Resistance Movement. Během války v letech 1981 – 1985 se síla armády rozrostla z hrstky partyzánů až na mnohatisícovou organizaci a v roce 1986 se chopila moci. Během konfliktu potomci rwandských uprchlíků získali partyzánské zkušenosti, které později využili při ozbrojeném návratu do Rwandy. Když se v roce 1986 stal Yoweri Museveni prezidentem, mezi jeho prvními rekruty byl Paul Kagame, syn rwandského Tutsi uprchlíka. Museveni odměňoval vysokými pozicemi Rwandany, kteří s ním od začátku bojovali. Například Kagame se stal velitelem špionáže. Toto prominentní začleňování Rwandanů, bez ohledu na to, jak dlouho v Ugandě žili a jaké k ní měli pouto, vyvolávalo mezi Ugandany nevoli a negativně reagovali na prezidenta Museveniho i na jeho rétorickou otázku: „Co je špatného na tom být Rwandanem?“ (Nantulya 2019).

Na konci 80. let rwandští uprchlíci založili v Ugandě Rwandskou vlasteneckou frontu, známou jako RPF, a v druhé polovině roku 1990 vpadli do Rwandy. Vyzbrojeni byli ugandskými zbraněmi. Cílem RPF bylo přinutit hutuskou vládu k reformě a umožnit tutsijským exulantům návrat do Rwandy. Tato invaze ale vyvolala v řadách Hutuů obavy, že budou Tutsii zotročeni. Následující čtyři roky probíhal na rwandském severozápadě partyzánský boj. Mezitím začínalo prudce narůstat násilí proti Tutsiům, které bylo vyvoláno propagandou Hutuů. Konflikt, který měl charakter atentátů a masakrů menšího rozsahu, vyústil ve 100 dnů trvající genocidu, během níž bylo zabito více než 800 tisíc Tutsiů a umírněných Hutuů. (McKnight 2015: 26)

RPF se v červenci 1994 zmocnila Kigali, čímž zastavila genocidu a zbavila strůjce genocidy moci. Ti uprchli a usadili se například v dnešní DRK u hranic se Rwandou. Odtud organizovali vpády do Rwandy, aby zde znovu získali moc. Kromě sousední DRK našli Hutu extremisté také útočiště ve Francii. Ta poskytla zbraně i vojenský výcvik jednotkám

prezidenta Habyarimany (např. Interahamwe), které této pomoci využily při páchání genocidy. Ani na konci roku 1994 nebyla občanská válka u konce. Byla pouze pozastavena a mohla opět vypuknout (Burke 2021).

Cílem práce je zmapovat skutečné důvody zhoršení vztahů mezi Rwandou a Ugandou od roku 2017 a porovnat je s rétorikou prezidentů. Práce bude hledat odpověď na otázku, zda Rwanda a Uganda využívají nastolování agendy k přesvědčování a ovlivňování postojů a chování obyvatel.

Struktura práce je následující. V první části je definován hlavní teoretický koncept nastolování agendy. Ve druhé praktické části jsou popsány vztahy Rwandy a Ugandy v kontextu regionu Velkých jezer a EAC. Praktická část je dále věnována příčinám zhoršování vztahů obou zemí a jejich srovnání s mediálními prohlášeními Paula Kagameho a Yoweri Museveniho. Využity budou jak twitterové příspěvky prezidentů, tak články v národních denících. Zde se předpokládá, že články budou ovlivněny vztahem deníků k vládě a budou zpravidla reflektovat její tvrzení a prohlášení. Tato část práce bude vycházet především z deníků The New Times Rwanda, Kigali Today, The Rwandan či The Daily Monitor, The Observer, The New Vision a The Independent. Poslední část krátce popisuje vztahy Rwandy a Ugandy v současné době, tedy po skončení rwandského předsednictví v EAC.

Otázkou vztahů těchto zemí v současné době se zabývá například Filip Reyntjens. Ten však ve svých člancích uvádí právě obvinění, která proti sobě obě země vznášejí a skutečné důvody napětí uvádí pouze okrajově. Dále se vztahům Rwandy a Ugandy věnuje článek „Uganda-Rwanda pact will not resolve political crisis“ publikovaný organizací Oxford Analytica. Tento článek je však věnován převážně dopadům upadajících vztahů na obchod. Scott McKnight ve svém článku The Rise and Fall of the Rwanda-Uganda Alliance (Vzestup a pád spojenectví Rwandy a Ugandy) popisuje vztahy obou zemí. Tento článek je však omezen na dobu mezi lety 1981 a 1999 a nepracuje s mediálními prohlášeními prezidentů. Stejně je tomu i v případě článku Uganda and Rwanda: Friends of Enemies? publikovaný organizací International Crisis Group.

Teoretická část

1 Teorie nastolování agendy

Vzhledem k tomu, že je práce založená na problematice nastolování agendy a je jí věnována část analytické sekce, budou tomuto tématu věnovány následující kapitoly.

1.1 Vysvětlení pojmů

Reifová ve svém Slovníku mediální komunikace definuje nastolování agendy ze dvou hledisek. Z hlediska politologického a sociologického se jedná o „model procesu prosazování určitých témat do veřejného diskurzu a současně vylučování určitých témat z tohoto diskurzu, který probíhá ve vzájemné interakci tří agend“ a z hlediska mediálních studií zase jako „o hypotézu o vlivu, respektive účinku médií na obsah myšlení a veřejného a politického diskurzu, podle níž jsou média schopna (nezáměrně ale i záměrně) exponovat určité události a současně určovat pořadí důležitosti exponovaných událostí, jež tvoří součást veřejného prostoru (Reifová 2004: 16-17).

Koncept nastolování agendy spadá do oblasti komunikačních studií a jako teorie o distribuci témat ve veřejném diskurzu patří mezi klíčové koncepty z oblastí studií mediálních účinků. Tato studie je založena na předpokladu, že média, ať už „přímo nebo nepřímo, ovlivňují představy, přesvědčení, postoje, hodnoty a chování příjemců.“ Hlavním důvodem pro studium médií je víra v jejich moc a s tím související tvrzení, že média skutečně ovlivňují své publikum (Burton, Jiráček 2001: 347). Na jednotlivé typy účinků je možné nahlížet podle několika základních kritérií. Jedná se například o: a) úroveň, na které se účinky projevují; b) oblast, v níž se projevují; c) síla, s níž se projevují; d) zdroj, z něhož pocházejí; e) záměrnost,

kteřou jsou či nejsou podloženy; e) časové zpoždění, s nímž se projevují (Škodová 2008: 11).

Od 80. let teorie nastolování agendy pracuje také s rámováním a vypíchnutím (upřednostněním) témat. Témata se nejčastěji objevují (či jsou vyloučena) v médiích, veřejnosti a v politice. Je možné obecně předpokládat, že mnohými studii ověřenou hypotézou teorie nastolování agendy, je schopnost masových médií nastolovat témata v politické agendě, a stejně tak v agendě veřejnosti. Teorie nastolování agendy předpokládá, že veřejná agenda – tedy to, o čem lidé diskutují, o čem přemýšlejí a o co se zajímají – je silně ovlivněná tím, co ve svých obsazích zveřejňují masmédiá. Jestliže tedy média budou věnovat obsáhlou pozornost konkrétnímu aktuálnímu téma, publikum toto téma přijme, zpracuje a bude ho jako jedno z důležitých zmiňovat ve své vlastní agendě (Škodová 2008: 13). Bernard Cohen, který se zabýval tématem nastolování agendy, shrnul podstatu této problematiky do myšlenky: „Tisk nemusí být nutně příliš úspěšný, když lidem říká, co si mají myslet, ale je ohromně úspěšný, když svým čtenářům říká, o čem mají přemýšlet.“ (Kalvas 2009: 13)

1.2 Téma vs. Agenda

V souvislosti s problematikou nastolování agendy se pracuje se dvěma zásadními pojmy, jimiž jsou téma a agenda. Tyto pojmy je třeba rozlišovat. Dle Dearinga a Rogerse je „téma“ sociální problém. Často se jedná o téma konfliktní, které bylo pokryto masmédií. Témata si pak navzájem konkurují při dosahování svého místa v agendě témat. Agendu autoři definují jako soubor témat, která jsou komunikována s různou důležitostí v určitém okamžiku (Dearing, Rogers 1996: 2-3)

1.3 Počátky výzkumu nastolování agendy

Průkopníkem myšlenky nastolování agendy byl Walter Lippmann. Ten se již před sto lety zabýval vlivem médií na veřejné mínění. Jeho práce však byla nesystematická a ve svých textech nepracoval s pojmem

nastolování agendy (neboli agenda-setting). Myšlenky teorie nastolování agendy shrnul ve svém díle *Public Opinion* v roce 1922 (*Canadian Journal of Communication* 2004).

První studie o nastolování témat zpracovali američtí univerzitní profesori Maxwell McCombs a Donald Shaw v roce 1972. Ti také již používali pojem „nastolování agendy“. Výzkum prováděli v Severní Karolině v Chapel Hill (Alvernia University 2018). Zkoumali prezidentské volby v roce 1968. Hlavním cílem tohoto výzkumu byla snaha potvrdit hypotézu, která předpokládala, že masmédiá určují tematickou agendu politické kampaně tím, že mají vliv na to, jaká témata voliči vnímají jako důležitá. Aby McCombs a Shaw tuto hypotézu ověřili, porovnali agendu nerozhodnutých voličů s agendou médií, se kterými tato skupina voličů přicházela do styku. Důvodem, proč si autoři výzkumu vybrali nerozhodnuté voliče, byl předpoklad, že právě tito voliči tíhnou k přebírání agendy médií. Na rozdíl od rozhodnutých voličů se zde předpokládá, že jejich pohled na prezidentského kandidáta není ovlivněn sympatiemi nebo jinými podobnými faktory. Během předvolební kampaně dominovalo mediální i veřejné agendě pět témat: zahraniční politika, právo a pořádek, ekonomika, veřejná sociální péče a občanská práva. Pořadí těchto témat ve veřejné agendě a pořadí založené na jejich mediálním pokrytí spolu korespondovalo ve sledovaném období téměř dokonale, a tudíž byla potvrzena platnost hypotézy o nastolování tematické agendy (McCombs 1972).

Téměř souběžně s McCombem a Donaldem Shawem představili svůj obdobný výzkum také Charles Elder a Roger Cobb ve své práci *The Politics of Agenda-Building: An Alternative Perspective for Modern Democratic Theory*, publikované v roce 1971. Tito autoři mohou být považováni za zakladatele politického konceptu v oblasti nastolování agendy. Původně byly mediálně-vědní práce zaměřeny převážně na ovlivňování veřejné agendy agendou mediální a podstatou politologických prací bylo spíše vysvětlení příčin ovlivňování politické agendy a faktorů, které mají vliv na prioritizaci v rámci procesu rozhodování (Kalvas 2009: 7)

1.4 Typy agendy

Jak bylo zmíněno v kapitole 1.1, v rámci teorie o nastolování agendy rozlišujeme zpravidla tři druhy agend, a to agendu mediální, veřejnou a politickou. Tyto tři agendy můžeme vysvětlovat a popisovat jako samostatné prvky. Je ale třeba nezapomínat na to, že se navzájem ovlivňují, jsou na sobě závislé a jedna bez druhé by nebyly schopny neexistovat. Pro všechny typy agend existují různé způsoby, jak je měřit. Zde záleží na cíli konkrétní studie, na podmínkách, za jakých vznikla a na rozhodnutí vědců (Jirků 2011: 62). Utřídění nastolování témat na výše zmíněné tři základní složky nabídli Dearing a Rogers ve svém shrnutí možných přístupů k nastolování témat. Navzdory tomu, že existují tři typy agend, nejčastěji je pracováno se vztahem mezi veřejnou a mediální agendou. Těmito dvěma agendami se budou zabývat následující kapitoly.

1.4.1 Mediální agenda

Výzkum tematické mediální agendy, který se zabývá hodnocením důležitosti témat veřejností, je velmi důležitou součástí výzkumu nastolování agendy již od počátku výzkumu. Jak bylo zmíněno v kapitole „Počátky výzkumu nastolování agendy“, již Shaw a McCombs ve svém prvním výzkumu využili analýzu obsahu zpravodajských médií. Již v této době zvolili metodu kvalitativní obsahové analýzy. Často se název metody zkracuje pouze na obsahovou analýzu. Ta se využívá při popisu mediální agendy a slouží ke zjištění počtu zpráv o určitém tématu v médiích. Navíc pomáhá zjistit, jestli mají média schopnost určit vnímání důležitosti témat veřejností (Trampota 2008: 40). Ve výzkumu mediální agendy je dle Dearinga a Rogerse důležitým pojmem tzv. salience. Kohoutek pojem vysvětluje jako „výraznost, míra důležitosti, hodnota, aktuálnost“ (Kohoutek). Zde se pracuje s myšlenkou, že se jedná o míru důležitosti, která je tématu přikládána médií. Dearing a Rogers dále podotýkají, že při výzkumu v rámci nastolování agendy je třeba měřit, jak se zmíněná salience tématu mění a jaký je důvod těchto změn. Mediální agenda je zpravidla porovnávána obsahovou analýzou zpravodajských médií, což slouží k určení

množství příspěvků k určitému tématu. Onen počet příspěvků je měřen pomocí relativní salience zkoumaného tématu v mediální agendě. Zde existuje předpoklad, že příjemci posuzují důležitost tématu podle množství mediálního sdělení k tématu, kterému jsou vystaveni (Dearing, Rogers 1996: 18).

1.4.2 Veřejná agenda

Dle Dearinga a Rogerse se témata do veřejné agendy dostávají skrze média, která opakovaně zveřejňují určité téma. Tím vytváří u veřejnosti pocit, že se jedná o důležitou zprávu. Mezi tím, než se problém dostane z mediální agendy do agendy veřejné, uplyne určitý čas. Většinou v řádu týdnů nebo měsíců.

Tato agenda se často měří skrze výzkumy veřejného mínění. Během výzkumu je zkoumanému vzorku obyvatelstva položena otázka „Co považujete za nejdůležitější problém, se kterým se tato země potýká?“ Na základě získaných odpovědí je možné vyvodit, na jaké pozici ve veřejné agendě téma stojí (Jirků 2011: 62). Navzdory tomu, že se termín „veřejná agenda“ v odborné literatuře objevuje velmi často, jeho přesné vymezení může být poněkud složité. Pokud bychom k tomuto pojmu přistupovali ze široka a zjednodušeně, mohli bychom veřejnou agendu vysvětlit jako celkovou reflexi různých témat ve veřejném prostoru v určitém čase. Pod toto však spadá řada jednotlivých, dílčích pojetí a možností, jak charakterizovat veřejnou agendu jako celek. Příkladem může být přítomnost nebo naopak absence témat v povědomí veřejnosti. Dále může hrát svoji roli to, jak je téma rozsáhlé, rozšířené, jaký je o něj zájem, jak důležité ho veřejnost vnímá, jaké jsou postoje veřejnosti k různým otázkám spojeným s konkrétními tématy. Podstatná je také hierarchie uspořádání témat (Červenka 2008: 48). Podle Dearinga a Rogerse je možné veřejnou agendu vysvětlit jako „hierarchii témat ve veřejném prostoru v určitém časovém okamžiku“ (Dearing, Rogers 1996: 40)

1.5 Priming and framing

1.5.1 Framing

Problematiku framingu neboli rámcování zpracovala Paulína Tabery v publikaci *Agenda Setting: Teoretické přístupy*. Vychází zde především z prací autorů Ervinga Goffmana a Roberta Entmana. Framing neboli rámcování se v komunikačních studiích objevuje zhruba posledních dvacet let. V oblasti sociálních věd však není novým konceptem. Pojmy rámcování a rámce byly původně spojeny s kognitivní vědou a sociální psychologií (Tabery 2008: 30). Co se týká definice a vymezení pojmu rámcování, Entman uvádí, že rámcovat znamená „vybrat některé aspekty pozorované reality a udělit jim větší významnost v komunikovaném textu, a to způsobem podporujícím určitou definici problému, příčinnou interpretaci, morální hodnocení nebo doporučení řešení popsané skutečnosti (Entman 1993: 52).“ Jinými důležitými znaky rámcování je výběr určitých prvků a výše zmíněná salience. Tím, že jsou zvýrazněny určité aspekty, může vzrůst jejich význam a ty jsou nadále použity ke konstrukci významu o události či problému. Dosáhnout významnosti lze skrze různé prostředky. Těmi může být např. opakování, umístění, ale získat na významu může také i jednotlivě zmíněné téma za předpokladu, že pasuje do schémat vytvořených u příjemců. Rámce se mohou vyskytnout v textu, u komunikátora či příjemce. Na základě toho, že funkcí rámcování je nalézat kauzality, přicházet s řešeními či definovat, je možné o rámcování říci, že se jedná o velmi komplexní proces. I přes tyto zmíněné funkce určitého textu či výroku není jisté, že bude stejně akceptovaný u všech jeho příjemců. Pro rámcování je také typické, že některé prvky prezentuje jako důležité a významné a zároveň jiné zcela vynechává. Tabery ve svém článku uvádí, že rámce jsou vymezeny a definovány těmito zmíněnými póly, tedy tím, že je něco učiněno důležitým, a naopak jiný prvek záměrně chybí (Tabery 2008: 31).

Server Communication Theory vysvětluje rámcování jako proces selektivní kontroly a rozděluje ho podle dvou významů:

1. Jedná se o způsob, jakým je zpravodajský obsah obvykle tvarován a kontextualizován ve stejném referenčním rámci.

2. Publikum přijímá referenční rámce a vidí svět podobným způsobem. Lidé tak přikládají zprávě důležitost a vnímají její kontext, ve kterém se nahlíží na problém.

Rámcování se zabývá tím, jak lidé přikládají důležitost určitým zprávám. Například v případě útoku, porážky, výhry a prohry média rámcují zprávy tak, aby je lidé vnímali z jiného pohledu.

Server jako příklad uvádí válku v Kargilu mezi Indií a Pákistánem. V obou zemích byly zprávy koncipovány tak, aby ukazovaly vlastní zemi v pozitivním světle a nepřátelskou zem ve světle negativním. Tím bylo dosaženo, že vnímání lidí se lišilo podle toho, ke kterým médiím měli lidé přístup (Communication Theory). Stejně tak by bylo možné příklad rámcování demonstrovat na současném konfliktu na Ukrajině, kdy je v ruských médiích prezentována ruská invaze jako obranný krok.

1.5.2 Priming

Priming neboli „vypíchnutí“ je dalším konceptem, který je spojován s teorií nastolování agendy. Většina definic a vysvětlení tohoto pojmu uvádí, že vypíchnutí je následkem nastolování agendy. Jedná se o spojení mezi tím, jak je téma v médiích významné (dáno nastolením agendy) a názory příjemců (publika). Zde je třeba zmínit, že má možnost ovlivnit to, jakým směrem se ubírají jejich názory například vůči jiným, podobným tématům (Tabery 2008: 37). Vypíchnutí znamená „změny ve standardech, které lidé využívají k politickému hodnocení“. Nastává, když zpravodajský obsah nabádá příjemce (publikum) k tomu, aby brali v potaz konkrétní problémy jako měřítko pro hodnocení práce vlády či vůdců. Vypíchnutí je často chápáno jako rozšíření nastolování agendy. Existují pro to dva důvody:

1. Oba účinky vypíchnutí jsou založeny na kognitivních modelech zpracování informací. Tyto modely předpokládají, že když se lidé rozhodují, tak si vytvářejí postoje a názory na základě úvah, které jsou nejvýraznější

a nejdostupnější (zde opět hovoříme o termínu „salience“). Úsudky, názory a utváření postojů přímo korelují se „snadností s jakou je možné určité asociace přivést na mysl.

2. Na základě teoretického základu někteří autoři přicházejí s tím, že primární vjem je dočasným rozšířením nastolování agendy. Tím, že masmédiá způsobí, že některá témata a problémy vnímají lidé více, intenzivněji, mohou tím vytvářet úvahy, které lidé berou v úvahu při rozhodování např. o politických kandidátech nebo problémech (Dietram, Tawksbury 2007).

2 Metodologie výzkumu

Prezentovaný výzkum byl proveden dle metodologických východisek, které jsou shrnuty v této kapitole. Je zde představen zejména cíl výzkumu, charakter datového souboru a výzkumná otázka.

Jak již bylo uvedeno v úvodu práce, cílem výzkumu je zmapovat a popsat skutečné důvody, které vedly ke zhoršení vztahů mezi oběma zeměmi a porovnat je s rétorikou prezidentů či spřízněných médií. Z cíle výzkumu vychází hlavní výzkumná otázka: Využívá Rwanda a Uganda nastolování agendy k přesvědčování a ovlivňování postojů a chování svých obyvatel? Při hledání odpovědi na tuto otázku bude důležité zodpovědět i dvě podotázky: Jaká témata byla ve rwandských a ugandských denících, či projevech prezidentů nejvíce využívána? Reflektují témata v denících projevy a vyjádření prezidentů? Zodpovězení těchto podotázek bude představovat mezikrok ke konstrukci výsledného obrazu reality.

Práce využívá při provádění výzkumu dva druhy dat. Prvním druhem jsou články ve rwandských a ugandských denících. Zde se předpokládá, že bude pokrytí nastolovaných témat nejvyšší. Deníky nejsou v podstatě omezeny množstvím článků, a proto mohou určité téma zmiňovat, jak často chtějí. V případě Rwandy jde o deníky The New Times, Rushyashya, popřípadě Kigali Today. Převážně však bude práce vycházet ze článků publikovaných v The New Times a to z důvodu, že se jedná o deník píšící v angličtině. Při rozboru článků tak nebude překážkou jazyková bariéra.

Nicméně, nastolování témat ve rwandských denících bude ověřeno i v posledních dvou denících píšicích v kinyarwandštině. Z ugandských deníků bude ve výzkumu použit hlavně New Vision, jelikož se jedná o vládou řízený deník. Dále budou témata zkoumána také v denících Independent či The Conversation.

Druhým typem dat budou projevy, prohlášení či jiná vyjádření prezidentů. Zde je zřejmé, že výskyt negativní rétoriky na účet sousední země nebude zdaleka tak častý. Je to dáno zejména tím, že projevy prezidentů nejsou tak časté, aby mohly být využívány k výzkumu samostatně. Navíc ne v každém rozhovoru či projevu řeší prezident vztahy se sousedními zeměmi. Z tohoto důvodu budou prohlášení prezidentů uvedena jako stěžejní text, který pokrývá a nastoluje určité téma. S vládou spřízněné deníky by v souvislosti s tím měly téma dále šířit a zabývat se jím.

Výše zmíněné druhy dat budou zpracovány pomocí obsahové analýzy. Ta se zaměřuje nejen na zjevný a explicitní obsah, ale především také na podprahové sdělení či metafory, které obsah nese, a zda se tak snaží působit na publikum a ovlivňovat ho. Výzkum bude proveden induktivním způsobem. Jinými slovy bude formou instrumentální případové studie k určitému tématu vybráno několik článků, které budou popsány, rozpracovány a bude na nich vyobrazen prvek typu metafor. Poté bude odkazováno na další články, které vyznívají stejně.

Co se týká počtu témat, bude v rámci operacionalizace redukován jejich počet maximálně na tři témata, která byla identifikována jako nejčastější a nejzásadnější.

Články byly vyhledávány pomocí internetového vyhledavače Google za použití klíčových slov, jako například Rwanda, Uganda, relations, tension, Kagame, Museveni a další. Na základě informací získaných studiem těchto článků bylo možné často se vyskytující témata vyhledávat přímo ve výše zmíněných denících.

Výzkum pracuje s obdobím mezi lety 2017 a 2021. Rok 2017, tedy počátek zkoumaného období, byl vybrán, jelikož právě v této době došlo k rapidnímu zhoršení vztahů mezi Rwandou a Ugandou.

2.1 Obsahová analýza

Jelikož jsou v práci využívána data a informace získané pomocí obsahové analýzy neboli analýzy textu (dokumentu), bude následující kapitola věnována právě této problematice.

Obsahová analýza je zaměřena na věcnou charakteristiku, tedy na obsah určitého dokumentu nebo na obsah jeho částí. Obecně řečeno se jedná o výzkumnou metodu, která je využívána při kvantitativním a kvalitativním výzkumu v psychologii, historických vědách, sociologii či politologii. Cílem obsahové analýzy je porozumět původnímu textu, dostat se k jeho podstatě, zredukovat ho a vybrat z něho nejčastěji:

- Obsah, téma, předmět
- Časové hledisko
- Prostorové hledisko
- Čtenářské určení
- Formu dokumentu

Jan Lidmila ve svém článku věnovaném obsahové analýze uvádí, že se při této činnosti mohou vyčlenit jisté části původního textu, u kterých je poté zachována struktura prvotního dokumentu. Stejně tak je možné původní text přeformulovat a přetvořit do nové podoby. I když je tento nový text nerovnoměrně zjednodušen, vychází však z jazyka toho, kdo text zpracoval a může být o to srozumitelnější. Výsledkem výzkumu provedeného pomocí obsahové analýzy je slovní zhodnocení obsahu článku či jiného dokumentu, a to v přirozeném jazyce. Zjednodušený obraz dokumentu, který je vyjádřen přirozeným jazykem, může být vyhotoven ve stylu referátu, anotace nebo recenze. V případě věcných výběrových údajů jde často především o klíčová slova, předmětová hesla a deskriptory. Vždy je cílem předem neurčitelná množina výrazů, která představuje obraz (profil) dokumentu a reprezentuje ho. Zde také obraz dokumentu odpovídá na to, co je obsahem onoho sdělení a neřeší, jestli je pravdivé. Není možné určit přesnou podobu výsledku celé činnosti, a to z důvodu, že při obsahové analýze musíme zohlednit funkci informačního systému, pro který se analýza vytváří, potřeby uživatele, pro

kterého je určena, význam a rozsah analyzovaného dokumentu, jednotlivá obsahová hlediska a důležitost konkrétních témat (Lidmila 2019: 9).

2.1.1 Etapy obsahové analýzy

Obsahová analýza může deskriptivní, kdy porovnává dva typy obsahů, ale stejně tak může přinášet složitější šetření. V obou případech je pro ni možné určit základní pracovní osnovu:

- Design výzkumu
- Organizace výzkumu
- Fáze ověřování
- Získávání dat
- Vyhodnocování dat (Dvořáková 2010)

Pod design výzkumu spadají všechny konceptuální část, které se podílejí na výběru konkrétní metody. Zde se myslí především operacionalizace neboli převedení obecných pojmů do roviny analyzovaných znaků. Prvním krokem je vymezení výběrového souboru dat. Jedná se většinou o typ médií, analyzovaných obsahů a o časové období, ze kterého jsou zkoumaná data vybírána (Scherer 2004: 35-36). Dalším krokem by mělo být určení úrovně analýzy. To chápeme jako definování toho, co bude ustanovovat koncept, obecný pojem hledaný za znaky. Tím mohou být slova, fráze, témata či sémantické jednotky. Následuje kódování, což znamená uvedení jednotek v kategorie podpořené teorií (Dvořáková 2010). Záznam o jednotkách analýzy je kódován vždy pro určitou kódovací jednotku, např. článek, příspěvek atd. (Scherer 2004: 40). Je na místě rozlišit, jestli bude k vyhledané jednotce analýzy přiřazen kódovaný záznam v podobě frekvence výskytu či v podobě přisuzovaného významu. Pokud jsou vyhledávané koncepty významové, mohou být jednotky kódovány, tím, že jsou tříděny do dvou skupin (tzv. dichotomie). Tyto skupiny mohou být síla – slabost, negativní – pozitivní, aktivita - pasivita (Weber 1990: 19). V rámci kódování by měla být věnována také pozornost záznamu o tom, jak je naloženo

s nepodstatnými informacemi. Těm nebude např. věnována pozornost nebo bude vysvětleno, proč nejsou důležité (Dvořáková 2010).

2.1.2 Kvantitativní a kvalitativní obsahová analýza

Obsahová analýza je metoda, která se zpravidla dělí na dva typy výzkumu, tedy na dvě varianty. Následující kapitoly jsou věnovány právě těmto dvěma typům výzkumu.

2.1.2.1 Kvantitativní výzkum

Tento typ výzkumu je převážně založen na sběru dat, která jsou pak analyzována různými statistickými technikami. Vychází především z otázky „kolik?“ Výsledkem bývá získání relativně malého množství informací od velkého počtu respondentů. Zahrnuje proces hypotetické formulace, samostatné pozorování, sběr dat, analýzu dat a přijetí, nebo odmítnutí hypotézy (UJEP 2020).

Kvantitativní výzkum je metodologie, kterou vědci používají k testování teorií o postojích a chování lidí na základě numerických a statistických důkazů. Výzkumníci shromažďují vzorky velkého počtu uživatelů (např. prostřednictvím průzkumů), aby nepřímo získali měřitelná data bez zkreslení o uživateli v relevantních situacích (Interaction Design Foundation b.r.).

Kvantitativní obsahová analýza je často používána buď samostatně (v tomto případě je cílem prozkoumat obsah konkrétního média) nebo při porovnávání (komparaci) většího počtu médií či při výzkumech, které spojují kvantitativní i kvalitativní přístupy (Trampota, Vojtěchovská 2010: 100).

Kvantitativní metody - charakteristika

Kvantitativní metody se dají zjednodušeně charakterizovat takto:

- Vycházejí z pozitivistické tradice.
- Zjednodušují realitu na počitatelné jevy.

- Považují sociální realitu za něco, co existuje nezávisle a vně výzkumníka a co je možné rozložit na jednotlivé prvky.
- Mělo by být možné je replikovat i jinými výzkumníky a zároveň přinášet stejné výsledky.
- Používají spíše deduktivní metodu (Trampota, Vojtěchovská 2010: 18).

2.1.2.2 *Kvalitativní výzkum*

V analytické části bude využívána právě kvalitativní obsahová analýza, proto je třeba věnovat prostor i tomuto typu výzkumu.

John Creswell vysvětluje kvalitativní přístup jako nenumerné šetření a interpretaci sociální reality. Jde o proces hledání porozumění, který vychází z různých metodologických tradic zkoumání určitého sociálního nebo lidského problému. Výzkumník tvoří celkový, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, podává informace o názorech účastníků výzkumu a výzkum provádí v přirozených podmínkách (Creswell 2009: 261). Cílem je odkrytí významu informací. Kvalitativní výzkum formuluje a vytváří nové hypotézy, vytváří teorii (Masarykova univerzita b.r.). Získaná data jsou analyzována induktivním způsobem.

Analýza dokumentů a textů

Jak již bylo nastíněno výše, co se týká analýzy dokumentů v rámci kvalitativního výzkumu, výzkumník nepočítá, kolikrát se zde objeví určitý jazykový prostředek. Jde zde spíše o porozumění celkové podstatě, systému, jehož je analyzovaný text součástí. Výzkumník pátrá po okolnostech vzniku dokumentu, jeho účelu, jak působí v určitém sociálním prostředí. I v rámci kvalitativního paradigmatu časem vzniklo několik odlišných metodologických postupů k analýze psaných textů. Běžnými texty pro provádění kvalitativní analýzy je např. korespondence, deníky, výpovědi atd (Janák 2018: 25).

Praktická část

3 Vztahy Rwandy a Ugandy v kontextu regionu Velkých jezer

Během politické krize na konci šedesátých let dvacátého století, vláda prezidenta Ugandy, Miliona Oboteho, schválila zákon, který se nazýval „Control of Alien Refugees Act“, tedy „Nařízení o regulaci nezvaných uprchlíků“. Podle této vyhlášky patřili Rwandané do zvláštní kategorie, která podléhala arbitrárnímu zadržování – detenci. V roce 1969 Obote nařídil, aby byli všichni „nekvalifikovaní cizinci“ propuštěni ze státních pracovních pozic, což se týkalo tisíců příslušníků Banyarwanda, kteří žili v oblasti jižní Ugandy. Byli mezi nimi potomci Hutu, kteří sem přišli jako migranti kvůli práci v polovině dvacátých let minulého století a také Tutsijští uprchlíci. Obote také rozhodl, že proběhne sčítání všech etnických Banyarwada. Cílem bylo se ujistit, že nebudou mít vliv na politické procesy. V roce 1971 bylo sčítání lidu přerušeno převratem vedeným Idi Aminem. Tato událost byla vřele přijata populací Banyarwanda. Někteří z nich se připojili k bezpečnostním silám, zatímco jiní Banyarwanda se přidali k jednotkám vymezujícím se proti Aminovi se základnou v Tanzánii. Jedním z nich byl prominentní Rwandan Fred Rwigyema. Ten byl najatý Yowerim Musevenim, aby působil v jeho Frontě za národní spásu (Front for National Salvation) (Mamdani 2002: 166-168).

3.1 Rwandská Aliance pro národní jednotu (RANU)

Po svržení Amina v roce 1979 založila inteligence Tutsiů první politickou uprchlickou organizaci v regionu - Rwandskou alianci pro národní jednotu (Rwandese Alliance for National Unity - RANU), aby projednala možnosti návratu Rwandánů do Rwandy. I když bylo hnutí RANU primárně fórem intelektuální diskuse, později se zradikalizovalo. Tuto změnu

zapříčinily Obotem zmanipulované volby v roce 1980, což vedlo k tomu, že se mnoho uprchlíků Tutsi připojilo k Musevenimu v ugandské občanské válce. V reakci na to Obote odsoudil Museveniho Armádu národního odporu (National Resistance Army - NRA) s tím, že je složena z bojovníků Banyarwanda. Poté proběhl neúspěšný pokus nahnat všechny tutsijské uprchlíky do uprchlických táborů, což v únoru 1982 vyústilo v masivní čistku, která způsobila útěk přibližně 40 000 uprchlíků zpět do Rwandy. Rwanda prohlásila, že uznává pouze 4 000 z nich za rwandské státní příslušníky, zatímco Uganda prohlásila, že jich přijme zpět pouze 1 000. Zbývajících 35 000 zůstalo v nevyjasněné situaci – nikam nepatřili a byli uvězněni v pohraniční oblasti. Tato situace trvala několik let. Odtud mnoho mladých uprchlíků odešlo a přidali se k NRA (Mamdani 2002: 168-169).

Mezi 27 bojovníky, kteří byli součástí útoku NRA na Kabambu v roce 1981 (začátek občanské války v Ugandě), byli 2 uprchlíci Tutsi: výše zmíněný Fred Rwigyema a Paul Kagame, kteří spolu vyrostli v uprchlickém táboře Kahunge a oba byli aktivními členy RANU. V době, kdy vítězná NRA v roce 1986 vstoupila do Kampaly, byla asi čtvrtina z jejích 16 000 bojovníků Banyarwanda, přičemž Rwigyema byl zástupcem velitele. Banyarwandané v podstatě pomohli Musevenimu dostat se k moci. Po vytvoření Museveniho vlády byl Rwigyema jmenován náměstkem ministra obrany a zástupcem vrchního velitele armády. Byl tak po Musevenim nejvyšším vojenským velitelem. Kagame byl jmenován úřadujícím šéfem vojenské rozvědky. I další Tutsijští uprchlíci byli vysoce postaveni: Peter Baingana byl vedoucí lékařských služeb NRA a Chris Bunyenyezi byl velitelem 306. brigády, zatímco Adam Waswa byl velitelem 316. brigády v Moroto na severu Ugandy. Steven Ndugute byl velitelem 79. praporu a Kanyemera Sam Kaka zastával funkci velitele vojenské policie. Tutsijští uprchlíci představovali nepoměrně důstojníků NRA vůči ugandským důstojníkům, a to z prostého důvodu. Povstání se účastnili od samého počátku, a díky tomu získali dostatek zkušeností. Přínos Banyarwandanů ve válce byl ihned uznán novou vládou. Šest měsíců po převzetí moci Museveni změnil desítky let starý právní režim a prohlásil, že Banyarwandané, kteří žili v Ugandě, budou mít po deseti letech nárok na občanství. V prosinci roku 1987 uspořádala RANU svůj sedmý kongres v Kampale a přejmenovala se na Rwandskou

vlasteneckou frontu (Rwandan Patriotic Front - RPF). Nová RPF, kterou ovládali váleční veteráni Banyarwanda, byla mnohem militarističtější než původní RANU (Fandom 2014).

3.2 Role Ugandy v občanské válce ve Rwandě

Rwandský prezident Habyarimana si byl vědom rostoucího počtu tutsijských exulantů v ugandské armádě a kvůli této skutečnosti podal stížnost Museveni. Zároveň mnoho ugandských důstojníků působících v NRA začalo Museveniho kritizovat za to, že jmenoval rwandské uprchlíky do vyšších pozic. V roce 1989 proto degradoval Kagameho a Rwigyemu. Zůstali de facto vyššími důstojníky, ale změna jejich oficiálního postavení a možnost, že by mohli přijít o přístup ke zdrojům v ugandské armádě, je přiměly začít plánovat invazi do Rwandy (Stephen 2008).

O rok později došlo navíc v jihovýchodní Ugandě ke sporu mezi vlastníky farem a lidmi, kteří se neoprávněně usadili na jejich pozemcích. Mnozí z nich byli Rwandané. To vedlo k debatě ohledně jejich původu, a nakonec k označení všech rwandských uprchlíků za neobčany (Mamdani 2002: 167-169).

Rwigyema a Kagame si v polovině roku 1990 uvědomili, že jejich postavení a pozice jsou nejisté. Pochopili také, že se jim nabízí příležitost díky obnoveným snahám uprchlíků a díky nestabilitě na domácí scéně ve Rwandě opustit Ugandu. To je přimělo okamžitě uskutečnit plánovanou invazi. Je pravděpodobné, že o plánech Museveni věděl, ale veřejně je nepodpořil. V polovině roku 1990 Museveni nařídil Rwigyemovi, aby se zúčastnil důstojnického výcvikového kurzu ve Spojených státech na univerzitě Command and General Staff College a plánoval zahraniční působení i pro další zkušené Rwandany v armádě. Toto mohl být taktický tah, aby se snížila hrozba invaze RPF do Rwandy. Rwigyema však přesvědčil Museveniho, že po dlouhém působení v armádě potřebuje pauzu a vyjednal si povolení zůstat v Ugandě. Museveni místo Rwigyemy poslal na výcvik Kagameho (Stephen 2008: 61-65).

3.3 Invaze RPF v roce 1990

Již v roce 1990 byly vytvořeny základy pro genocidu, která vypukla o čtyři roky později. Habyarimana, prezident Rwandy, se snažil militarizovat zemi i společnost. Aby toho bylo možné dosáhnout, naverboval velké množství mladých mužů do armády, prezidentské gardy či milicí. Toto počínání pramenilo z obavy před vpádem tutsijských jednotek ze sousední Ugandy. Stalo se tak v říjnu roku 1990 (Human Rights Watch 1992). Už na počátku října došlo k zásahu Francie. Francouzská přítomnost přetrvávala až do dubna 1994. Z tohoto důvodu se partyzánská válka odehrávala pouze na kopcovitém severu země. K útokům v dalších oblastech docházelo výjimečně. V období mezi lety 1990 a 1994 byly několikrát podepsány mírové dohody, vzápětí však byly porušeny. Docházelo k nárustu korupce, klientelistickým vazbám a upřednostňování Hutuů z kmene Bakiga (Republic of Rwanda 2020). Tyto skutečnosti byly odmítány většinou Rwandčanů a zapříčinily nevraživost vůči Habyarimanovi. Znevýhodňování a perzekuování se necítili pouze Tutsiové, ale také Hutuové Banyanduga z jižní Rwandy. Tutsiům byla odepřena možnost působit ve vysokých pozicích ve státní správě. Tyto pozice byly určeny pouze pro Hutuy z kmene Bakiga. Habyarimana si dokázal dlouhou dobu udržet své mocenské postavení, protože úspěšně získával prostředky z rozvojové pomoci. V tomto byl úspěšnější než většina ostatních afrických spojenců Západu (Human Rights Watch 1999).

1. října 1990 překročila skupina ozbrojených mužů hranici Ugandy a Rwandy. Když se přiblížili k hraniční stanici Kagitumba, tak zahájili palbu. Jeden člověk byl zabit a ostatní uprchli. Tento první útok byl vzápětí následován invazí stovek ozbrojenců, kteří sem přicházeli z Ugandy. Po překročení hranic postupovali dále do vnitrozemí Rwandy. Tato akce byla začátkem občanské války ve Rwandě a urychlila vypuknutí genocidy. V RPF v této době působilo přibližně 4000 bojovníků. Vedl je generál Fred Rwigyema, plukovník Adam Wasswa a pět majorů, včetně Paula Kagameho. Jejich zbraně byly spíše lehčího kalibru. Postrádali těžká děla či obrněná, ozbrojená bojová vozidla, která se jim nepodařilo zajistit. Jelikož původně

očekávali velice krátkou, údernou válku, měli pouze menší množství paliva. Většina mužů v RPF byli veteráni z války proti režimu Miliona Oboteho v Ugandě. Byli to stoupení Yoweri Museveniho a jeho Armády národního odporu (NRA). Podařilo se jim dostat se až na sever Rwandy (New Vision 2017).

Oficiální rwandská armáda byla mnohem méně disciplinovaná a méně motivovaná k boji s nepřítelem v porovnání s RPF. Avšak brzy po invazi RPF začala rwandská armáda dostávat vojenskou podporu od Belgie a poté také od Francie. Ta dlouhodobě stála za Habyarimanově režimem. Bylo to dáno zejména tím, že prezident Rwandy Habyarimana a francouzský prezident Mitteranda byli přátelé. Kromě toho ve Rwandě působili francouzští poradci (Záhořík 2012: 124-125).

RPF však nebyla, co se týká zmíněného útoku, velmi přesvědčivá. Vládním vojskům se díky francouzské podpoře podařilo obklíčit jednotky RPF na severu Rwandy a ty se musely dát na útěk. Spousta jejich bojovníků padla a tisíce jich byly roztroušeny ve rwandském kopcovitém terénu. Paul Kagame se kvůli této nepříznivé situaci rozhodl opustit výcvikový tábor v USA a vrátil se do Ugandy, aby podpořil RPF. Po příletu do Kampaly ho důstojníci RPF ihned odvezli na ugandsko-rwandskou hranici. Rwigyema, který prosazoval guerillovou válku a měl zkušenosti z působení v ugandské Armádě národního odporu, nemohl RPF vést, protože byl během útoku zavražděn (Záhořík 2012: 124-125).

3.4 První konžská válka

Jinou významnou událostí, kde hrály podstatnou roli vztahy Rwandy a Ugandy v oblasti Velkých jezer, byly války v DRK (v té době Zairu).

Impuls pro vypuknutí války v DRK byl bezpochyby způsoben destabilizací země, což bylo následkem genocidy ve Rwandě. Šlo o invazi vedenou Rwandou do Zairu, jejímž cílem bylo svržení diktátora Mobutu Sésé Seka. Toho nahradil vůdce povstalců Laurent-Désiré Kabila. Zmíněná

destabilizace DRK byla posledním faktorem, který způsobil, že se četné vnitřní a vnější faktory obrátily proti zkorumpované a neschopné vládě v hlavním městě Kinshase. Nová vláda přejmenovala zemi na Demokratickou republiku Kongo. K žádným zásadním změnám však nedošlo. Kabila se odtrhl od svých rwandských a ugandských spojenců, a aby zabránil převratu, vyhnal všechny rwandské a ugandské síly z DRK (Reyntjens 2009: 194).

Během genocidy ve Rwandě, i po jejím skončení, uprchlo do sousední DRK a usadilo se zde asi 1,5 milionu lidí. Za prvé se jednalo o lidi prchající před Hutu militanty, vykonavateli genocidy, tedy před jednotkami bývalé Rwandské armády a nezávislými skupinami Hutuů, zvané Interahamwe. Druhou skupinou uprchlíků byli právě tito Hutu extremisté. Ti ze země utíkali před Tutsi z RPF, báli se odvety. Založili tábory ve východní DRK, odkud útočili jak na nově příchozí rwandské Tutsi, tak na skupiny obyvatel Banyamulenge a Banyarwanda. Tyto útoky měly na svědomí přibližně sto mrtvých měsíčně během první poloviny roku 1996 (Gribbin 2005: 143).

Nově příchozí militanti byli navíc odhodláni vrátit se ve Rwandě k moci a začali podnikat útoky proti novému režimu v Kigali, který představoval vážnou bezpečnostní hrozbu. Nejen, že Mobutova vláda nebyla schopna získat kontrolu nad bývalými vraždícími jednotkami Hutu (z výše uvedených důvodů), ale ve skutečnosti je tato vláda podporovala ve výcviku a zásobování pro invazi do Rwandy, na což museli v Kigali reagovat (Reyntjens 2009: 30).

Vzhledem k vyhocenému etnickému napětí a nedostatku vládní kontroly na východě měla Rwanda podniknout kroky proti bezpečnostní hrozbě, kterou představovali extremističtí Hutuové – vykonavatelé genocidy, kteří našli útočiště ve východním DRK. Vláda v Kigali začala formovat tutsijské milice pro operace v DRK již v roce 1995 a rozhodla se jednat po přestřelce mezi rwandskými Tutsi a konžskými zelenými barety. Tento konflikt znamenal vypuknutí povstání obyvatel Banyamulenge. To nastalo 31. srpna 1996. Zatímco ve východním DRK panovaly nepokoje různého charakteru, povstání pravděpodobně nebylo vyvoláno běžnými obyvateli. Ugandský prezident Yoweri Museveni, který podporoval Rwandu a úzce s ní

spolupracoval v první válce v Kongu, později připomněl, že povstání podnítili konžští Tutsiové, kteří byli naverbováni Rwandskou vlasteneckou armádou (RPA) (Reyntjens 2009: 48).

3.5 Rwanda a Uganda jako aktéři v první konžské válce

Podle expertů, kteří sledovali situaci, ale i podle samotného Kagameho sehrála Rwanda, co se týká zahraničních aktérů, hlavní roli během první války v Kongu. Rwandská vláda se podílela na vytvoření Alliance des Forces Démocratiques pour la Libération du Congo-Zaïre (AFDL) a vyslala své vlastní jednotky, aby bojovaly po boku rebelů. Zatímco její akce byly původně vyvolány bezpečnostní hrozbou, kterou představovali konžští Hutu extremisté, Rwanda sledovala během své invaze do DRK několik cílů. Prvním a zároveň tím nejdůležitějším z nich bylo potlačení Hutu extremistů, kteří během genocidy vraždili. Ti podnikali útoky proti novému rwandskému státu z DRK. Kagame tvrdil, že rwandští agenti odhalili plány invaze do Rwandy za podpory Mobutua. Reakcí na tuto skutečnost byla intervence Rwandy s cílem zlikvidovat uprchlické tábory. V nich se zmínění Hutu extremisté často shromažďovali a vytvářeli protirwandská uskupení (Military History Fandom b.r.).

Druhým cílem, který uvádí Kagame a který se všeobecně uvádí jako přesný, je svržení Mobutua. I když to byl částečně prostředek k minimalizaci hrozby ve východním DRK, byla to také příležitost pro nový rwandský stát vytvořit „loutkový“ režim v Kinshase. Tento cíl nebyl nijak zvlášť ohrožující pro ostatní státy v regionu, protože byl převážně prostředkem k zajištění rwandské bezpečnosti a protože mnoho z okolních států bylo také proti Mobutuovi. Na mezinárodní úrovni pomáhala rwandské vládě také tichá podpora Spojených států. Ty podporovaly Kagameho jako člena nové generace afrických vůdců (Kennes 2005: 147).

Jako blízký spojenec RPF hrála Uganda také klíčovou roli v první válce v Kongu. Prominentní členové RPF bojovali po boku Museveniho v ugandské občanské válce, která ho vynesla k moci. Museveni dovolil RPF využít Ugandu jako základnu během ofenzívy do Rwandy v roce 1990

a následné občanské války. Vzhledem k jejich historickým vazbám byly rwandská a ugandská vláda úzce spojeny, a proto Museveni úzce spolupracoval s Kagamem i během první války v Kongu. Ugandští vojáci byli přítomni v DRK během konfliktu a Museveni pravděpodobně pomáhal Kagamemu plánovat a řídit AFDL. Podplukovník James Kabarebe z AFDL byl například bývalým členem ugandské Armády národního odporu, vojenského křídla povstaleckého hnutí, které přivedlo Museveniho k moci, a francouzská a belgická rozvědka uvedla, že přibližně 15 000 Tutsiů vycvičených v Ugandě bojovalo za AFDL. Uganda však nepodporovala Rwandu ve všech aspektech války. Museveni byl údajně mnohem méně nakloněn svržení Mobutua. Upřednostňoval povstání na východě, kde působili bývalí strážníci a vykonavatelé genocidy ve Rwandě – Hutu extremisté (Reyntjens 2009: 54-59).

3.6 Role Rwandy a Ugandy v druhé konžské válce

Rwandští vojáci zůstali v Kinshase, aby dohlíželi na situaci, a z Kabilů se tak stala loutka. Aby prosadil svoji nezávislost, přikázal Rwandčanům, aby na konci července 1998 odešli z DRK. Rwandská vláda tento Kabilův krok však očekávala a naplánovala druhou invazi do země. Opět s podporou Ugandy, Rwanda podpořila nová povstalecká uskupení RCD (Rassemblement Congolais pour la Démocratie) v DRK, která se snažila nastolit demokracii. V srpnu 1998 vysadili vojenské jednotky na západě DRK ve městě Kitona a rychle obsadili přístavní město Matadi. Hlavní město Kinshasa bylo uvrženo do chaosu a bylo zavražděno velké množství Tutsi obyvatel za údajné spojenectví s rebely. Prezident Zimbabwe, Robert Mugabe, vyslal do DRC vojenské jednotky, aby pomohly prezidentu Kabilovi a potlačily rebely. Pomoc vyslala také Namibie a Angola. Brzy se jim podařilo získat zpět kontrolu nad městem Kitona. Rebelové z RCD tak byli odříznuti od pobřeží. Nyní se snažili dobýt Kinshasu, ale jejich útok byl po těžkých bojích odražen. Rwandské jednotky pod vedením Jamese Kabarebeho uprchly do města Maquela do Zombo za hranicemi v Angole. Zde obsadily letiště. Navzdory útokům angolské armády se podařilo

rwandské vládě své vojsko v prosinci z angolského letiště letecky stáhnout ze země. Mezitím rwandská armáda bojovníci RCD postupovali na východě DRK. Uganda stála u založení nové povstalecké armády MLC (Mouvement de Libération du Congo). Tato organizace začala zabírat území na severu. Mezi roky 1998 a 1999 tito rebelové, jednotky ze zahraničí i vládní vojsko plenili vesnice a zavraždili značné množství lidí. V dubnu 1999 se uskupení RCD roztránilo, když jeho vůdce Ernest Wamba dia Wamba přesunul základnu ze Rwandou ovládaného města Goma do Kisangani, které bylo pod nadvládou Ugandy. Tento krok způsobil konflikt mezi Rwandou a Ugandou a jejich vztahy se rapidně zhoršily. V této době se Museveni usmířil s Kabilou a následující měsíc byl Wamba odstraněn z vedení RCD. Nové vedení v Kisangani začalo formovat vojsko pro boj s bývalými spojenci, pomocí něhož chtěli dosáhnout obnovy země. Situaci navíc zkomplikoval fakt, že Uganda vytvořila novou provincii Ituri na severovýchodě Konga. Kvůli tomu došlo k etnickému konfliktu mezi obyvateli Lendu a Hema. Ani jeden z aktérů nebyl schopný dosáhnout svých cílů, a proto souhlasili s podepsáním mírové dohody (Lusaka Ceasefire Agreement) v Lusace (Zambie). Dohoda byla podepsána v červenci 1999. Navzdory podpisu mírové dohody boje pokračovaly, a to zejména v rozsáhlých oblastech, které vláda neměla pod kontrolou. Dokonce došlo i k ozbrojeným střetům mezi Ugandou a Rwandou v okolí města Kisangani (Jabzy 2020).

Konflikt vypukl v noci 14. srpna 1999 na mezinárodním letišti v Kisangani a odtud se přesunul do centra města. Z iniciování útoků se Rwanda i Uganda obviňovaly navzájem. Tyto dvě země byly v předchozích letech pevnými spojenci, ale zejména kvůli podpoře soupeřících frakcí v druhé válce v Kongu došlo k jejich znepřátelení (The New Humanitarian 1999).

Podle Patricka Mazimhaka, státního tajemníka Rwandy, bylo město Kisangani řízeno RCD a ovládáno konžskými rebely. Ale v předchozím týdnu je Ugandáné vystříleli z jejich pozic, aby do vedení dosadili Wambu, a to vyústilo v silné napětí. Ernest Wamba přišel s jinou verzí a obviňoval rwandské ozbrojené jednotky. Prohlásil, že „rwandská armáda postavila zátarasy na cestě z letiště a zahájila palbu na ugandské jednotky, které na to

reagovaly odvetnou palbou“. Dále Wamba tvrdil, že „Rwandané přivezli z pohraničního města Goma více než 4 000 vojáků a poštvali je proti 1 500 Wambovým rebelům a blíže nespecifikovanému počtu ugandských vojáků (Pitman 1999).“

V listopadu 1999 rebelové podporováni Rwandou zrealizovali útok na Kinshasu, ale byli odraženi. Na začátku roku 2000 byly do Konga povolány jednotky OSN, aby zavedly mír, konfliktu však nedokázaly zabránit. Armáda všech zemí přítomných v Kongu byla navíc obviněna z toho, že využívá konžské nerostné zdroje. Kabila se pokusil zrealizovat vlastní útok v provincii Équateur na severozápadě Konga, k čemuž došlo v létě roku 2000. Povstalci z uskupení MLC, podporovaného Ugandou, však tomuto útoku odolali. 16. ledna 2001 byl na Kabilu v jeho kanceláři spáchán atentát. Střelným zraněním podlehl. Novým prezidentem se stal jeho syn Joseph Kabila (International Crisis Group 2001: 18-20). Jelikož byl větším diplomatem než jeho otec, byl ochotný jednat se Rwandou o nastolení míru. Pozice Rwandy se zhoršila, protože spousta spojenců z řad Tutsiů se začala proti Rwandě bouřit a velký počet bojovníků RCD přešel do armády nového prezidenta. V dubnu 2002 se v konfliktu angažované strany sešly v Jihoafrické republice a během několika měsíců představily mírovou dohodu. Rwanda souhlasila s tím, že stáhne svých 20 000 vojáků a vláda DRK slíbila, že pomůže potlačit Hutu milice, které byly stále aktivní. Během roku 2002 se různé frakce dohodly, že budou součástí přechodné vlády. Nicméně boje v různých koutech země (např. ve městě Ituri) nadále pokračovaly, a navíc uskupení MLC, původně podporované Ugandou, rozpoutalo genocidu proti konžským pygmejům. Přechodná vláda nebyla schopna povstalce odzbrojit, a zamezit tak zmíněným konfliktům a násilí. Volby se konaly až v roce 2006. Vyhrál Kabila, ale válka destabilizovala celou zemi a způsobila smrt milionů lidí. Vláda Kabily byla geograficky velmi omezena, neboť nebylo možné ovládnout celé rozlehlé území země, jak již bylo zmíněno výše. Konflikty v Kongu přetrvávají dodnes. Příkladem může být konflikt v oblasti Kivu na východě země nebo boj o nezávislost provincie Katanga na jihu (Jabzy 2020).

4 Zhoršení vztahů Rwandy a Ugandy v roce 2017

Vztahy Rwandy a Ugandy se začaly zhoršovat na začátku roku 2017. V únoru rwandská zpravodajská agentura Rushyashya přišla se zjištěním, že Ugandou podporovaní povstalci budují výcvikový tábor v oblasti Kijuru západně od Kampaly. To mělo být organizováno Rwandským národním kongresem za podpory obchodníka Triberta Rujugira. Ten sponzoroval RPF, poté se neshodl s Kagamem a založil v severní Ugandě tabákovou investiční společnost (Reyntjens 2017: 83-84).

V říjnu Rwanda opět vyjádřila obavy z toho, že Uganda podporuje nepřátele Rwandy a rwandské disidenty (All Africa 2017).

Situace vyvrcholila na konci října, kdy bylo zatčeno devět lidí, mezi nimi několik vysoce postavených ugandských policistů. Byli obviněni ze spiknutí se Rwandou, při němž došlo v roce 2013 k únosu poručíka Joëla Mutabaziho. Mutabazi byl nezákonně deportován do Rwandy a odsouzen k doživotí v několika bodech souvisejících s rozvracením země. Jeden ze zatčených byl bývalý rwandský vojenský důstojník René Rutagungira, který údajně pracoval pro Ředitelství vojenského zpravodajství ze rwandské ambasády v Kampale. V polovině prosince ugandské Velitelství vojenské rozvědky zadrželo významného důstojníka RPF za údajnou špionáž a aktivity, které ohrožovaly národní bezpečnost (Kayitare 2017).

Rwanda toto považovala za nepřátelský čin a situaci to ještě zhoršilo. Jádrem sváru se však v roce 2017 staly i další oblasti, které ve svých článcích Political Chronicles zmiňuje Filip Reyntjens.

4.1 Práva na letecký provoz

Jedním z hlavních důvodů, které vedly ke zhoršení vztahů mezi Rwandou a Ugandou, bylo odmítnutí Ugandy předat letecká přepravní práva rwandským aerolinkám RwandAir na trase Entebbe (Uganda) – Kigali (Rwanda). Jelikož Uganda v roce 2017 neměla vlastní leteckou společnost (k obnovení Ugandan Air došlo až v roce 2019), společnost RwandAir,

provozována rwandskou vládou, zažádala o práva využívat letiště v Entebbe, odkud by mohla přepravovat pasažéry do Velké Británie. Tato trasa by RwanAir zvýšila zisk po ztrátovém roce 2016. Mluvčí ugandského Úřadu pro civilní letectví Vianney Lugya zamítnutí žádosti odůvodnil tím, že Uganda v budoucnu plánuje obnovit vlastní aerolinky a zajistí přepravu i právě na trase Entebbe – Londýn. Vzdát se této možnosti ve prospěch jiného státu by bylo podle Lughyho nesmyslné (Muhame 2017).

4.2 Generál Kabarebe

Vzthay Ugandy se Rwandou jsou také ovlivněny prohlášeními rwandského ministra obrany, generála Jamese Kabarebeho. Kabarebe je bývalý bojovník NRA. Účastnil se války RPF, která dostala v roce 1994 k moci prezidenta Kagameho. Později působil ve vojenských operacích v DRK, během nichž byl svržen prezident Mobutu. Vykonával také funkci náčelníka štábu ve vládě Laurenta Kabily, pozdějšího prezidenta DRK. Když došlo k eskalaci napětí mezi Rwandou a DRK, byl Kabarebe propuštěn. V roce 2012 byl Kabarebe Radou bezpečnosti OSN obviněn z působení v ozbrojené skupině M23, která byla zodpovědná za vraždění, znásilňování a další zvěrstva ve východním DRK (Smith 2012). Kabarebe také v srpnu 2017 zesílil svoji rétoriku směřovanou proti Ugandě. Během jeho projevu označil Ugandu za nepřátelskou zemi. Tvrdil také, že zatímco prezident Museveni navenek podporuje Rwandu, jeho činy tomuto neodpovídají. Po jedné ze schůzí, které se konaly na velitelství RPF ve městě Gasabo, byl Kabarebe citován, jak řekl, že Uganda podporuje Burundi – domov rwandských disidentů. Kabarebe, velitel obrany, říká členům své strany, podnikatelské sféře, ale i veřejnosti, že Uganda je nepřátelská země. Část obyvatel Ugandy vnímá tato slova jako plán na mobilizaci obyvatelstva proti Ugandě. I ugandští představitelé tvrdí, že vojenské vedení Rwandy mobilizuje své obyvatelstvo, což zvyšuje napětí mezi oběma zeměmi (Muhame 2017).

4.3 Železnice SGR

V roce 2017 Uganda začala připravovat finanční zdroje z Exim Bank, aby mohla financovat železniční spoj Malaba (Keňa) – Kampala (Uganda). Rwanda byla přesvědčena, že Uganda má v úmyslu dát přednost prodloužení SGR (Standard Gauge Railway) do Jižního Súdánu před Rwandou, což vnímala negativně. Koordinátor projektu SGR, Kasingye Kyamugambi pouze uvedl, že prioritou zůstává linka Malaba – Kampala a další vývoj závisí na rozhodnutí vlády (Ngugi 2018).

4.4 Energetické projekty

Jedním z příčin zhoršení vztahů v roce 2017 byla také záležitost týkající se budování vedení vysokého napětí. To mělo vést až na Rwandské hranice, k čemuž však nedošlo a Rwanda nedodržení této dohody odsoudila. V rámci iniciativy Integrovaný projekt Severního koridoru (NCIP) se její členové dohodli propojit vedení vysokého napětí, aby země mohly sdílet elektřinu. Rwanda s Ugandou uzavřely dohodu vybudovat síť z ugandského města Mbarara do Shangy ve Rwandě. Kvůli nedostatku elektřiny a nutnosti urychleně industrializovat ekonomiku Rwanda nabídla, že bude projekt financovat, a to v rámci Ugandy až ke svým hranicím. Uganda však tento záměr nepodpořila. Rwanda vnímala negativně, že Uganda na tomto projektu pracovala příliš rychle, a Rwanda tak nebyla schopna se průběžně zapojovat. Rwandská vláda navíc Ugandu obvinila, že jejím záměrem je zmařit rwandské projekty pro rozvoj (Muhame 2017).

4.5 Tribert Rujugiro

Rujugiro, rwandský obchodník s tabákem, který působil ve východní DRK a Zambii, rozšířil své podnikání také do severní Ugandy. Spolu s jeho zemědělským rozvojovým programem byla otevřena továrna The Meridian Tobacco Company. U rwandské vlády vzbudil tento projekt podezření kvůli tomu, že Museveni nechal svého nepřítele svobodně působit v Ugandě. Rwanda tím pádem podezřívala Rujugira z toho, že financuje Rwandský

národní kongres (RNC), opoziční stranu vedenou disidentem generálem Kayumbou Nyamwasou, který vyjádřil záměr svrhnout prezidenta Kagameho. Představitelé Ugandy prohlásili, že Rwanda nepředložila žádné důkazy o tom, že Rujugiro, který žije v Dubaji v exilu, využívá Ugandu k destabilizaci své domovské země (Mubiru 2019).

4.6 Vazby na Francii

Rwanda navíc není nakloněna spolupráci Ugandy s Francií. Rwanda dlouhou dobu vnímá Francii jako destabilizačního aktéra. Během války RPF bojovali bojovníci Kagameho proti rwandské armádě, kterou podporovala Francie. Ta poskytla vládě tehdejšího prezidenta Habyarimany (ve které dominovali příslušníci Hutu) značnou vojenskou a diplomatickou podporu. Francie se dokonce v roce 1990 vojensky zapojila, aby vládu ochránila před povstaleckou RPF vedenou Tutsii. I přes tuto podporu se RPF podařilo vyhrát. Kagame opakovaně veřejně útočil na Francii za to, že podrývá jeho vládu a podporuje strůjce genocidy (Muhame 2017). Rwanda také vnímá podezřívavě vojenský výcvik bojovníků UPDF (Uganda Peoples Defence Forces). Museveni se v roce 2017 účastnil školení UPDF vojáků, které vedli francouzští instruktoři. Uganda navíc potvrdila, že vojenský výcvik vedený Francií bude pokračovat (NTVUganda 2017).

4.7 Kauza generála Kalea Kayihury

Kale Kayihura je bývalý ugandský policejní velitel. Tuto funkci zastával mezi lety 2005 a 2018 (The Independent 2019) a stal se jedním z nejmocnějších a nejvlivnějších vojenských činitelů v Ugandě. Militarizoval policejní síly a použil je pro udržení moci prezidenta Museveniho. Ten považoval Kayihuru za loajálního, spolehlivého a důvěřoval mu. Jako prezidentův bývalý vojenský asistent dokonce využil svůj vliv a loajalitu k Musevenimu, aby získal více finančních prostředků a bojového vybavení pro policii (Monitor 2021).

Na jednu stranu se Kayihura zasloužil o rozvoj Ugandské policie. Dokázal získávat finance, zefektivnil výcvik a zdokonalil nábor nových členů policie. Na druhou stranu však během působení Kayihury docházelo k výraznému porušování lidských práv. Ugandská policie byla dokonce jedním z hlavních porušovatelů lidských práv a byla obviněna ve více než 1000 případech z jejich porušování. Jednalo se například o neoprávněné zatýkání, ale i mučení (Spencer 2018).

Kayihura organizoval spolupráci policie s občanskými hlídkami, které sloužily jako nástroj k potlačování opozičních aktivit. Ty například ve městech s holemi a tyčemi v rukou rozháněly demonstranty patřící k opozici. Kayihura si byl tak jistý svým místem a vlivem v ugandské politické sféře, že naléhal na zákonodárce, aby upravili zákon, který by umožňoval legálně zadržovat podezřelé bez obvinění déle než 48 hodin, což bylo stanoveno ústavou. Kale Kayihura také najal a vyzbrojil tisíce takzvaných „preventistů proti kriminalitě“. Jednalo se o militarizovanou síť dobrovolníků z řad policie. Tito „preventisté“ závažným způsobem porušovali lidská práva v celé Ugandě. Mezinárodní nevládní organizace Human Rights Watch před volbami v roce 2016 vyzvala ugandskou vládu, aby byla činnost těchto jednotek zastavena, neboť právě v období voleb hrozilo zvýšené riziko násilností. Obvinila je z toho, že nejednají v souladu s ugandským právem, provádějí partizánskou činnost, zastrašují opozici a její stoupence a násilně zatýkají a vydírají obyvatele (Human Rights Watch 2016).

Museveni opakovaně vyzval Kayihuru, aby vyčistil své jednotky od výše zmíněných zločinců a posluhovačů. Když na to Kayihura dostatečně nereagoval, dal prezident rozkaz jiným bezpečnostním organizacím, např. Vrchnímu velitelství vojenské rozvědky a Organizaci vnitřní bezpečnosti, aby zatkly Kayihurovi spojence a vůdce občanských hlídek, které byly Kayihurovi loajální. Museveni také pověřil Vrchní velitelství vojenské rozvědky, aby převzalo většinu akcí týkající se bezpečnosti, které do té doby měla na starosti policie. Kayihuru a jeho blízké spolupracovníky dva roky sledovala Organizace pro vnitřní bezpečnost. Na základě tohoto sledování byli zatčeni. Museveni zbavil Kayihuru funkce policejního velitele. Ten strávil několik týdnů ve vazbě. Později byl však propuštěn na kauci (Reuters 2018). Čekalo se, že bude obviněn z velezrady, špionáže a z nelegálních

operací s podporou cizí vlády. Namísto toho byl Kayihura obviněn z nevhodného nakládání s vojenským materiálem a z napomáhání k únosu a nezákonné repatriaci rwandských exulantů, kteří se ukrývali v Ugandě. Obviněno bylo ještě sedm policistů a jeden vojenský důstojník, a to stejně jako Kayihura z únosu a repatriace rwandských uprchlíků, aniž by k tomu měli povolení. Napětí mezi Kayihurou a Musevenim panovalo hlavně kvůli zmíněné repatriaci Rwandánů. (Reyntjens 2019: 106)

4.8 Dopady kauzy Kayihury na vztahy mezi Rwandou a Ugandou

Právě obvinění Kayihury z repatriace rwandských uprchlíků měla za následek zhoršení vztahů mezi oběma zeměmi. Kayihura podle Ugandy mezi roky 2012 a 2016 spolupracoval s rwandskými agenty, zatýkal a vracel zpět do Rwandy rwandské vyhnance. Příkladem může být zatčení poručíka Joela Mutabaziho, bývalého Kagameho bodyguarda. Ten byl vrácen do Rwandy a odpykává si doživotní trest za údajné plánování atentátu na prezidenta Kagameho (Bareebe, Ashaba 2018).

Blízkým spolupracovníkům Kayihury, kteří se podíleli na únosech a nelegální repatriaci rwandských uprchlíků, bylo nabídnuto 5000 dolarů za každého repatriovaného Rwandana a ti někteří, kteří se postavili na odpor, byli zabiti (Spencer 2018).

Uganda proto vnímá Kayihuru jako agenta Kagameho. Podezření je také umocněno tím, že Kagame byl Kayihurův svědek na svatbě. Manželka rwandského prezidenta dokonce bydlela v Kayihurově domě během RPF bojů. To dokazuje velice blízký vztah mezi oběma muži (Matsiko 2018).

5 Výzkum

5.1 Nastolování agendy ve rwandských médiích

Následující část je věnována obsahové analýze aplikované na články, které byly zveřejněné ve rwandských a ugandských denících a prohlášením prezidentů. Na základě analýzy těchto textů bude představen finální obraz a metafory, které Uganda a Rwanda používají. Poté bude možné zodpovědět stanovené výzkumné otázky.

5.1.1 *Deportace rwandských občanů*

Téma deportace občanů se objevovalo převážně ve rwandských denících, a to zejména v roce 2019. Nicméně první zmínka ve zkoumaném období pochází již z května roku 2017.

Tento článek se objevil v deníku The New Times a vyzníval vůči Ugandě **pozitivně**. Článek s názvem *Uganda departs Rwandan murder fugitive* se zabývá deportací rwandského vraha, který uprchl do Ugandy. Vrah, Jovan Rugamba, byl odsouzen ke dvaceti letům vězení za vraždu, kterou vykonal v roce 2011. Po uvěznění však uprchl do Ugandy. Zde byl krátce nato zatčen ugandskou policií na základě zatykače vydaného Interpolem v Kigali. Rwandský deník ve článku cituje zástupce policejního komisaře Bagegeho. Ten zde zmiňuje spolupráci s ugandskou policií, která vraha vypátrala, zatknula a deportovala. Tuto **spolupráci ocenil** a uvedl, že díky ugandské policii byla zatčena celá řada dalších kriminálních, kteří byli vráceni do Rwandy. Bagege také podotknul, že takováto **efektivní spolupráce** hraje významnou roli při potlačování kriminality v rámci sousedních zemí či regionu (Tashobya 2017).

Další článek, který se objevil opět v deníku The New Times, je z prosince roku 2017. Zde je již rétorika vůči Ugandě **negativní** a stejně tak zde vyznívají všechny články píšící o deportaci rwandských občanů

z Ugandy napříč rokem 2019. Zmíněný článek popisuje příběhy pěti rwandských občanů, kteří byli násilně zatčeni a deportováni z Ugandy. Zatýkáni prý mělo ve všech případech stejný scénář. Rwandané byli ugandskými ozbrojenci v civilu kolem půlnoci zadrženi a odvezeni na neznámé místo. Po zatčení jim prý byly zavázány oči a museli se přiznat k činům, o kterých neměli vůbec ponětí. Nakonec byli dopraveni na Velitelství vojenské rozvědky v Kampale. Příkladem může být první příběh popsany ve článku. Zde byla obětí asi pětadvacetiletá žena. Ta byla údajně v noci přepadena ozbrojenými muži ve svém obchodě, který provozovala. Útočníci ji násilím naložili do auta, zavázali jí oči a odvezli ji na místo, které neznala. Tři dny strávila po tmě v místnosti, než byla převezena na jiné místo v Kampale. Zde byla vyslýchána a mučena. Únosci ji bili a nutili ji sedět celou noc ve studené vodě a moči, aby se přiznala, že má vazby na rwandskou vládu a bezpečnostní orgány. Mluvili prý jazykem luganda a anglicky. Ostatní mluvili lunyankole (dialekt západní Ugandy). V dalších příbězích se opakoval stejný scénář, tedy mučení, snaha o doznání k vazbám na rwandskou vládu a jazyk používaný v Ugandě. Dále tento článek přináší prohlášení Ugandů žijících ve Rwandě (prý si přejí zůstat v anonymitě), že se ve Rwandě cítí bezpečně, ale jsou znepokojeni informacemi o mučení a únosech Rwandů v jejich domovské zemi (Ugandě). Podle tajných zdrojů byli strůjci únosů prý napojeni na RNC (Tashobya 2017).

Za zmínku stojí i jiný článek z roku 2019, napsaný nejmenovaným reportérem The New Times, který v překladu nese název: *Rwanda vítá 20 občanů deportovaných z Ugandy a snaží se skoncovat s nelegálním zatýkáním a mučením*. Stejně jako v ostatních článcích, je i zde uvedeno, že občané Rwandy byli v Ugandě nelegálně zadrženi a deportováni. Hned v úvodu článek zmiňuje, že Olivier Nduhugirehe, rwandský ministr, který je zároveň ve vedení EAC, vyjádřil solidaritu s vyhoštěnými Rwandany a jejich rodinami. Text dále vysvětluje, že kvůli těmto incidentům (zadržování, nevhodnému chování k zadrženým a deportacím) rwandská vláda nabádá své občany, aby necestovali do Ugandy. V tomto článku popisujícím deportaci rwandských občanů je prostor věnován také prohlášením zmíněného Nduhugireha:

„Jde o stovky Rwandců, jejichž identitu rwandská vláda zná. Byli zabiti, zatčeni, uvězněni bez konzulárního přístupu a mučeni. Ugandská vláda se tímto problémem nehodlá zabývat. Stejně tak se nezabývá problémem tisíců Rwandců, kteří byli za nelidských podmínek deportováni do Rwandy. Uganda tento problém ignoruje, i přes to, že je k řešení situace opakovaně na diplomatické úrovni vyzývána rwandskou vládou.“

„Vyzýváme Ugandu, aby přerušila veškerou spolupráci s teroristickými organizacemi, které jsou vůči Rwandě nepřátelské, včetně RNC, při útočení, nezákonném zadržování a mučení Rwandců a místo toho, aby používala zákonné, legální prostředky k tomu, aby postavila před soud všechny Rwandce podezřelé z porušování zákona.“

Ministr ve svých projevech neuvádí identitu žádného deportovaného občana, ani to, jak dlouho byli drženi ve vazbě. Článek dále připomíná nelidské zacházení a mučení, které deportacím předcházelo. To dle jejich slov měly provádět ugandské bezpečnostní síly, tajné služby či agenti napojeni na teroristickou skupinu RNC. Zbytek článku popisuje zmíněnou organizaci RNC a její teroristické činnosti a také bez předchozí souvislosti a návaznosti přináší informace o FDLR, která je také napojena na Ugandu a snaží se destabilizovat Rwandu (The New Times 2019). Olivier Nduhungirehe se k tématům podpory rebelů a zadržování rwandských občanů v Ugandě často vyjadřuje na Twitteru (viz příloha č. 6).

Stejnému tématu bylo například věnováno i video na kanále The New Times Rwanda. Jedná se o rozhovor se rwandským novinářem a učitelem vyhoštěným z Ugandy (viz odkazy v příloze č. 1).

Stejně téma pokrývají (a stejně vyznívají) i deníky psané v kinyarwandštině. Jedná se například o Kigali Today, Rushyashya nebo RBA (Rwanda Broadcast Agency). Ve člancích se objevovaly také informace, které spojovaly celou akci vyhošťování rwandských občanů Rwandy se skupinami RNC a FDLR a zmiňovaly mučení či dokonce zabíjení těchto občanů.

Metafora

Články popisující deportace rwandských občanů z Ugandy vyznívaly v naprosté většině případů stejně. Objevovala se zde klíčová slova jako mučení, zadržování, únos, násilí atp. Často zde byl také vyjádřen soucit s deportovanými ze strany rwandské vlády a lítost nad tím, čím si museli projít. Dle výše zmíněných článků lze vyvodit následující metaforu: **Uganda je nebezpečná a nepřátelská země, která o vás nestojí. Zůstaňte ve Rwandě, my se o vás postaráme.**

5.1.2 Podpora rebelů

Jedním z nejnastolovanějších témat ve rwandských denících bylo obviňování Ugandy z podpory rebelů, kteří usilují o to destabilizovat Rwandu. K tomuto problému se vyjadřoval ve svých projevech i prezident Paul Kagame. Příkladem může být jeho novoroční projev z 31. prosince 2018 (Kagame 2018):

„Přeji vám dobrý večer a šťastný nový rok 2019. V následujícím roce se máme na co těšit, ale je také potřeba odvést tvrdou práci, abychom naši zemi přivedli tam, kde ji chceme mít. Musíme být vděční za dobré věci, které se v uplynulém roce udály. Arika se sjednotila a Rwanda k tomu bezesporu přispěla. Naše ekonomika dosáhla růstu, a to posílilo jednotu Rwandčanů. Stejně tak dále sílí vláda a sociální soudržnost. Co se jiných oblastí týká, úspěšní byli i naši sportovci, kteří se prosazovali na mezinárodní úrovni, především cyklisté. Díky soudržnosti a jednotě Rwandčanů je naše země silná a bezpečná. Tak tomu bude navždy. Vztah s našimi africkými bratry je v dnešní době pevnější než dříve. Nicméně, v našem regionu stále existují výzvy. Někteří naši sousedé se pokusili rozdmýchat nebezpečí, které představují FDLR, RNC a další nepřátelské ozbrojené organizace. To má negativní dopad na jinak dobrý pokrok ve východoafrické integraci a regionální bezpečnosti. U jednoho souseda jsme takovéto činy očekávali. Překvapil nás však náš jiný soused. Máme důkazy, které bezpochyby mají i oni. Tyto důkazy prokazují jejich spolupráci (s rebely), i když to veřejně

popírají. Tento problém řešíme. Dále komunikujeme s našimi sousedy v duchu africké solidarity. Vyzývám Rwandany, aby zůstali ostražiti a nenechali se zneklidnit. Tento rok byl pro Rwandu úspěšný a produktivní. Stále jsou však v našich komunitách lidé, kteří potřebují naši podporu. Vzájemná pomoc patří mezi ty nejvyšší hodnoty naší kultury. S mojí rodinou vám přejeme požehnaný a úspěšný rok 2019. Při oslavách buďte zodpovědní a dávejte na sebe pozor. Bůh žehnej Rwandě.“

Kagame ve svém projevu zmínil „dva sousedy“, které nejmenoval. Odborníci se však shodují na tom, že tím poukazoval na Ugandu a Burundi (Fröhlich 2019).

V březnu 2019 byl ve rwandském deníku The New Times zveřejněn rozhovor s Richardem Seziberou, tehdejším rwandským ministrem zahraničí a mluvčím vlády. Ten se v rozhovoru vyjadřoval, v souvislosti s Ugandou, o třech problémech, dle jeho slov výzvách. Zmínil, že je třeba řešit nelegální zadržování rwandských občanů v Ugandě (viz kapitola 5.1.1). Další výzvou, která před Rwandou stojí, jsou ozbrojené skupiny RNC a FDLR, ale i jednotlivci, kteří tyto ozbrojené skupiny vedou a sídlí v Ugandě. Tato uskupení stojí proti rwandské vládě a snaží se ji násilnou činností poškodit. Dle Sezibery o tom byla vláda Ugandy několikrát informována a žádána, aby se problém řešil (Munyaneza, Mwai 2019).

Stejně vyznívá například i článek z října 2019. Tento článek podává zprávu o pěti pachatelích, kteří se podíleli na útocích v Musanze, severním regionu Rwandy. Podle článku se prý útočníci nechali slyšet, že patří k FDLR a k této teroristické organizaci se připojili v Ugandě. Článek nabízí i citaci jednoho z pachatelů, který vypráví o tom, jak se k FDLR přidal. Zde zmiňuje to, že byl naverbován v Ugandě během studií na univerzitě. Prý ho zde oslovil jistý bohatý člověk a za členství ve FDLR mu nabídnul dobrou práci a další výhody (Rushyashya 2019).

Jiný článek zveřejněný v deníku Rushyashya obviňuje Ugandu z poskytování azylu rebelům. Uvádí se zde, že ugandská vláda spustila program, který zaručuje rodinám rebelů ze skupin FLN, FDLR, RNC a dalších útočiště. Například organizace RNC prý ztratila hodně bojovníků při ozbrojených střetech v DRK. Ugandský ministr zahraničí Philomen Mateke prý plánoval poskytnout azyl přeživším těchto útoků, čímž by

prezident Museveni získal bojovníky RNC k podryvání rwandské bezpečnosti. Dalším důvodem pro přijímání těchto uprchlíků je dle článku také to, že organizace či vlády dostávají finanční příspěvky, aby uprchlíkům mohly pomáhat. Proto Mateke vítá rodiny militantů, jako jsou například FDLR. Uganda prý dělá vše pro to, aby dostala zmíněné rwandské rebely z DRK do země. Text dále uvádí, že je Uganda baštou ozbrojených skupin a znovu opakuje, že cílem je podryvat bezpečnost Rwandy a že Uganda tyto ozbrojené skupiny podporuje hodně dlouho. Navíc se jedná o rebely FDLR a FLN, kteří se podíleli na genocidě mířené proti Tutsiům. Vůdci FDLR, FLN a RNC byli prý svoláni samotným Musevenim za asistence ugandského ministra zahraničí Philomena Matekeho, aby vyjednávali o spojení výše zmíněných skupin. To by bylo efektivnější při vykonávání jejich vojenských aktivit při pomoci Ugandě. V závěru článek opakuje, že tímto způsobem Uganda využívá vojenské ozbrojené skupiny a jejich rodiny, kteří předstírají, že jsou uprchlíci. Důkazem jsou prý i například jejich twitterové a facebookové účty, které dokazují, že spousta RNC a FDLR rebelů žije v Ugandě (Rushyashya 2019).

Na konci roku 2018 hovořil Paul Kagame na tiskové konferenci o útocích protirwandských uskupení, výše zmíněných FDLR a RNC. V úvodu této části projevu poukazuje na násilné činy, které byly rebely spáchány, a vyjadřuje se k pátrání po tom, kdo přesně jim pomáhal. Dále Kagame ujišťuje, že vláda udělá vše proto, aby k podobným útokům a incidentům nedocházelo. Vzápětí nato uvádí konkrétní ozbrojené skupiny, tedy FDLR a RNC. Rwanda má prý potvrzeno, že se představitelé těchto skupin scházejí s vládními představiteli dvou sousedních zemí a společně plánují spolupráci. Kagame dodává:

„Asi nemusím uvádět jména těch dvou zemí. Nemáme tolik sousedů, takže je jasné, o koho jde. Tyto země spolupracují s rebely a my situaci monitorujeme“ (The New Times Rwanda 2018).

Metafora

Články píšící o ozbrojených skupinách, jako jsou FDLR či RNC téměř vždy spojovaly tyto rebely s ugandskou vládou. Ve zkratce rétorika Kagameho a následně i obsah článků ve rwandských denících poukazoval na Ugandu jako na vnějšího nepřítele, který chce Rwandu destabilizovat. Objevovala se zde často i informace, že Uganda skrze podporu rebelů ohrožuje celý region Velkých jezer. Ve člancích psaných anglicky byl ve spojitosti s Ugandou a rebely velice často používán výraz „challenge“, tedy výzva, složitý úkol, před kterým Rwanda stojí. Výrazy jako např. „threat“, hrozby nebyly používány. Metaforou těchto článků by tak mohlo být: **Naše země je v porovnání se sousedy silná a úspěšná. Ugandy se nebojíme, ale představuje pro nás problém, který musíme řešit. Je naším společným nepřítelem. Musíme se proti ní spojit.**

5.1.3 Uzavření hranic

Velkým tématem v roce 2019 bylo uzavření hraničního přechodu mezi Rwandou a Ugandou ve městě Gatuna.

V březnu 2019 došlo kvůli diplomatické nevraživosti k pozastavení přeshraničního pohybu mezi zeměmi. To mělo obrovský dopad na životy lidí ve Rwandě i Ugandě. Vztahy obou zemí byly značně napjaté už od roku 2017, nicméně situace dále eskalovala, když se Rwanda uchýlila ke zmíněnému kroku a uzavřela hraniční přechod. Nato se začaly obě země obviňovat z vměšování se do záležitostí druhé země a házely vinu jedna na druhou (Byaruhanga 2019).

Toto téma nepřekvapivě nastolovala hlavně Uganda, ale bylo samozřejmě pokrýváno i Rwandou, které nezbývalo než reagovat. Následující část je věnována článkům ze rwandských deníků.

První článek, který se objevil v deníku The New Times týkající se uzavření hraničního přechodu, pochází z května 2019, tedy měsíc po uzavření hranic. Článek o problematice píše v souvislosti se stavebními pracemi na hraničním přechodu a oznamuje, že do konce následujícího

měsíce by měla být výstavba dokončena. Dále je zde, s odvoláním na rwandského ministra dopravy, uvedeno, že právě kvůli probíhajícím úpravám a výstavbě vláda uzavřela přechod pouze pro velká nákladní vozidla. Vzápětí je problém spojen s Ugandou a text napovídá, že ani po dokončení prací nebude hraniční přechod otevřen. Jsou zde vyjádřeny obavy, že není jisté, zda po dokončení výstavby hraniční infrastruktury bude přechod okamžitě plnit svůj účel. Článek to vysvětluje tím, že na ugandské straně k žádnému většímu vývoji a pokroku nedošlo. Ministr dopravy se k tomu vyjádřil konkrétně takto:

„Jedna věc je dokončení prací, ale uvedení přechodu do provozu je věc druhá. Aby hraniční stanoviště fungovalo, jsou k tomu potřeba obě strany. Takže co ta druhá strana?“

V další části článku je popsáno, jak úspěšně práce probíhají a že je téměř hotovo. To je podpořeno zmínkou konkrétních dokončujících pracovních úkonů a fotografiemi z probíhajících prací. Zbytek textu se vrací ke komplikacím způsobených Ugandou. Tato část článku nese v překladu název „Práce na ugandské straně jsou v nedohlednu“ a po optimistických a více než pozitivních zprávách o rwandském pracovním nasazení vyjadřuje znepokojení nad ugandským tempem. Prý existuje velmi malá naděje, že by v dohledné době Uganda vybuodovala podobně kvalitní zázemí hraničního přechodu, které by usnadnilo pohyb zboží a zefektivnilo služby. Zároveň je v textu zmíněna návštěva členů Východoafrického zákonodárského shromáždění (EALA), která proběhla v rámci akce prohlídek hraničních přechodů partnerských států EAC. Zmíněná delegace prý vyjádřila znepokojení a frustraci nad přerušovanými pracemi na ugandské straně hranice. Tyto práce byly dle článku zastaveny poté, co Světová banka, která práce financovala, od projektu odstoupila. Údajně kvůli nekvalitní práci (praskliny v pozemních komunikacích atd.).

Závěr článku reaguje na kritiku Ugandy, která tvrdí, že stavební práce jsou záminkou pro uzavření hranic. To Rwanda odmítá s tím, že je možné využít jiné přechody (Kwibuka 2019).

Na konci ledna 2020 organizovala Rwanda pro diplomaty, kteří jsou nějakým způsobem spjati se zemí, slavnostní večeři. Zde měl Kagame projev, ve kterém vysvětloval zhoršení vztahů s Ugandou, a hlavně se v projevu zabýval uzavřením hranic. Zde uvedl, že hraniční přechod zůstal uzavřený kvůli tomu, že se Uganda vůči rwandským občanům chová nepřátelsky, zatýká je a deportuje do Rwandy. Zároveň dodal, že Uganda ze zmíněné uzavírky hranic dělá velké téma, i když ve skutečnosti o nic nejde, protože jsou otevřeny jiné dva přechody. Uvedl, že je uzavření hranic logické, když soused útočí na rwandské občany. Zároveň Kagame dodal, že Rwanda proti ugandským občanům nic nemá a do země je bez problému pouští (Kigali Today 2020).

Na rozdíl od témat jako jsou podpora rebelů nebo zatýkání a deportace rwandských občanů, bylo toto téma nastolováno méně často.

Metafora

Ve rwandských médiích pokrývající téma uzavření hranic, respektive hraničních přechodů bylo uváděno jako důvod přetrvávajícího uzavření hranic pomalé či neuspokojivé tempo stavebních prací na ugandské straně a také to, že Uganda útočí na rwandské občany, zatímco Rwanda dokončila práce velmi rychle a kvalitně. Na základě analýzy článků je možné vyvodit následující metaforu: **Můj starší bratr je neschopný a zaostalý. Není tak úspěšný jako já. Přece byste nechtěli žít v Ugandě.**

5.2 Nastolování agendy v ugandských médiích

5.2.1 Špionážní a vojenské aktivity v Ugandě

Nejčastějšími tématy v ugandských médiích byly kromě uzavírání hranic také rwandské špionážní a vojenské aktivity na území Ugandy. V této kapitole bude představeno několik článků, které výše zmíněné téma pokrývají. Toto téma bylo v médiích nastolováno převážně v letech 2020 a 2021.

Jedním ze článků, které se tématem zabývají a lze na něm vyobrazit prvek typu metafor, je článek z roku 2021 uveřejněný v deníku New Vision. V ugandském městě Kakube byl místními obyvateli zadržen voják, poté co nelegálně vstoupil do Ugandy. Informace k této události podává Godfrey Nyakahuma, okresní komisař regionu Kabale:

„Rwandský voják byl vyslýchán a identifikován ugandskou vojenskou policií. Tento voják na území Ugandy vstoupil se šesti dalšími ozbrojenými muži. Ti však po chvíli uprchli zpět do Rwandy. Zatčení rwandského vojáka bylo důkazem toho, že obyvatelé žijící v pohraničí jsou obezřetní a mají se na pozoru. Běžní obyvatelé fungují jako první linie při obraně hranic. Díky jejich ostražitosti se jim podařilo pachatele dopadnout. Poté ho chtěli lynčovat, ale byl zachráněn strážníkem vnitřní bezpečnosti. Ten vystřelil do vzduchu, aby rozehnal rozrušený dav a rwandského vojáka dopravil na policejní stanici.“

Nyakahuma dále uvádí další problém, se kterým se Uganda musí potýkat v příhraničních oblastech. Někteří obyvatelé žijící podél rwandských hranic byli prý násilně zatčeni a převezeni do Rwandy, kde proti nim rwandská vláda vznesla fiktivní obvinění.

„Někteří jsou stále v detenčních centrech a o dalších ani nevíme, kde jim je konec. Jiní byli zabiti během převozu do Rwandy a těla byla ponechána v Ugandě, kde jsme je také pohřbili. Jednalo se především o region Kabale.“, doplnil Nyakahuma.

Text dále podotýká, že se nejednalo zdaleka o první případ, kdy rwandští vojáci vtrhli na území Ugandy, a je připomenut rok 2019. Tehdy prý vstoupili na ugandské území v hraniční oblasti Cyanika. Tvrdili, že pronásledují podezřelého pašeráka. Zastřelili při tom občana ugandské i rwandské národnosti a uprchli zpět do Rwandy.

Jiným podobným činem, který článek uvádí, je překročení hranic rwandskými vojáky v roce 2021. Vojáci údajně na ugandském území unesli místního vojáka patřící do 35. batalionu. Tento voják byl zrovna na hlídce v oblasti hraničního přechodu Cyanika. Zde ho přepadli zmínění rwandští vojáci.

V závěru článku je zmíněno téma uzavření hranic, které iniciovala Rwanda (Etukuri 2021).

Co se týká tématu špionážních aktivit, objevovaly se v ugandských médiích dva případy. Buď byla ze špionáže obviňována přímo Rwanda, nebo vlastní, ugandští občané (často výše postavení členové bezpečnostních složek), kteří donášeli v rámci špionáže informace rwandské vládě.

Příkladem prvního případu může být článek v ugandském deníku Monitor. Text je věnován odposlouchávání telefonů vysokých ugandských představitelů. Článek uvádí, že Rwanda údajně odposlouchávala tyto telefony pomocí špionážního zařízení Pegasus Project. Autor se odvolává na celosvětovou vyšetřovací neziskovou organizaci OCCRP (Organized Crime and Corruption Reporting Project). Podle informací ve článku se Rwanda zaměřila na bývalého ugandského premiéra, ministra zahraničních věcí a generálního ředitele Organizace pro vnější bezpečnost. Seznam čísel vybraných k odposlechu ukazuje, že vláda rwandského prezidenta Paula Kagameho mohla použít spyware Pegasus k odposlouchávání i vysoce postavených politických a vojenských osobností v sousedních zemích.

Bez jakékoliv návaznosti na předchozí či následující text je zde uvedena zmínka, že napětí mezi Rwandou a Ugandou vyvrcholilo tím, že Rwanda uzavřela nejrušnější hraniční přechod v Gatuně. Článek se opět vrací k odposlechům a na závěr dodává, že OCCRP na seznamu odposlouchávaných Ugandů odhalila dlouholetého člena kabinetu, bývalého náčelníka ozbrojených sil, vyššího důstojníka tajné zpravodajské služby a předního představitele opozice. Výběr těchto telefonních čísel prý souvisel s návštěvou Kagameho v Ugandě (Musisi 2021).

Co se týká druhého typu článků, které řeší špionážní aktivity, zde byli obviněnými ze špionáže vlastní ugandští občané. Jako vzorový příklad poslouží dva články. Oba byly zveřejněny vládním deníkem New Vision. První, poměrně krátký článek, nese název „*Policejní a vojenští funkcionáři čelí smrti za špionáž.*“ Velitelství vojenské rozvědky zadrželo sedm vysoce postavených policejních a vojenských důstojníků. Ti byli obviněni z toho, že se rwandskými tajnými službami sdíleli tajné informace týkajících se policejních a vojenských akcí. Obsah článku pokrývá převážně identifikaci zmíněných ugandských vojenských a policejních činitelů. V závěru je stručně popsán důvod obžaloby. Obžalovaní prý mezi únorem a květnem roku 2020 sdíleli citlivé informace se rwandskými agenty s úmyslem poškodit

bezpečnost ugandských bezpečnostních sil. Pokud se vina prokáže, hrozí obžalovaným trest smrti (Mubiru 2020).

Jiný článek z roku 2021 se věnuje případu špionáže, který prováděla žena jménem Ruth Kamukama. Ta byla podle článku obviněna ze špionáže ugandské vlády a poskytování získaných tajných informací vládě rwandské. Obžalovaná tuto skutečnost u soudu odmítla. Text upozorňuje na to, že osoba, která se dopustí trestného činu se záměrem poškodit bezpečnostní síly, může být odsouzena k trestu smrti. Článek se dále odvolává na „spolehlivý zdroj“ a uvádí, že Kamukama byla zatčena v únoru vojenskou tajnou službou a policií. Podle obžaloby shromažďovala informace, které měly přímo či nepřímo napomáhat Rwandě. Tím by došlo právě k ohrožení bezpečnostních sil (Odeng, Zalwango 2021).

Metafora

Ve člancích popisující vstup rwandských vojáků na ugandské území se často objevuje informace, že udeřili a uprchli zpět. Dále zde bývá uvedeno, že vojáci stříleli do svých rwandských občanů a že ugandští obyvatelé zadrželi vlastními silami pachatele. Přivolaný strážník ho poté předal na policejní stanici. V textech o špionáži a donášení informací rwandské vládě se objevuje trest smrti. Na základě těchto skutečností lze vyvodit metaforu: **Bud'te před Rwandou stateční a ostražití. Rwanda je zbabělá a nezáleží jí ani na svých občanech. My jsme na rozdíl od Rwandy spravedliví a velkorysí. Jestli budete spolupracovat se Rwandou, stihne vás trest.**

5.2.2 *Uzavření hranic*

V ugandských médiích bylo poměrně často nastolováno téma uzavření hraničního přechodu mezi Rwandou a Ugandou.

Příkladem může být článek z konce srpna 2019. Článek hned v úvodu uvádí, že rwandský ministr zahraničí, který vede EAC, nehodlá zrušit cestovní omezení vydané v únoru, bránící rwandským občanům cestovat do

Ugandy. I zbytek článku vyznívá vůči Rwandě negativně a kriticky. Poukazuje například na to, že ačkoli Museveni a Kagame podepsali v Angole memorandum o obnovení „přeshraničních aktivit“, je hranice dva dny nato stále uzavřena. Obchodníci, kteří s vidinou otevření hranic očekávali opětovný příjem, zůstali na obou stranách hranic uvězněni. Je to tím, že Rwanda odmítla otevřít svoji stranu a povolit kamionům z Ugandy vjíždět do Rwandy přes přechod v Gatuně a zároveň Rwanda nepovoluje přejít přes hranice svým občanům. Text dále cituje výše zmíněného rwandského ministra zahraniční Oliviera Nduhungireho. Ten se prý k uzavření hranic vyjádřil tak, že rwandským občanům nebude povolen vstup na území Ugandy, dokud nebudou propuštěni všichni rwandští občané zadržovaní v Ugandě:

„Implementace memoranda bude převážně stát na dobré vůli Ugandy. Znamením této jejich dobré vůle bude propuštění všech nezákonně zadržovaných rwandských občanů.“

Ve článku je uvedeno také vyjádření mluvčího ugandské vlády Ofwona Oponda:

„Nebudeme v médiích reagovat na záležitosti, které měly být vzneseny a řešeny v Luandě.“¹

Ofwono také okomentoval obvinění Ugandy ze zatýkání rwandských občanů:

„Stíháme a zatýkáme pouze kriminální živly a nerozlišujeme ze které země nebo ze kterého kmene pochází.“

V závěru článku je zopakována informace, že rwandské úřady znemožnily export ugandského zboží do Rwandy a svým vlastním příslušníkům zakázaly cestovat do Ugandy a že podepsáním memoranda se prezidenti dohodli na respektování suverenity Rwandy, Ugandy a ostatních sousedních zemí (New Vision 2019).

Stejně vyznívá např. i článek v deníku The Independent s názvem Rwanda border closure. Text v úvodu uvádí hodnotu zboží (importu a exportu) v rámci Rwandy a Ugandy před uzavírkou hranic. Poté přichází s informací, že Rwanda již nepovoluje lidem ani vozidlům na přechodu

¹ Při podepisování memoranda o přeshraničním pohybu v Angole mezi Ugandou a Rwandou.

v Gatuně vstoupit z Ugandy do Rwandy. Zároveň nejsou pouštěni držitelé rwandského pasu ze Rwandy do Ugandy, zatímco jiným národnostem to umožněno je. Článek přirovnává tuto taktiku Rwandy k taktice Burundi, kterou aplikovalo proti Rwandě na hraničním přechodu Akanyaru. To je však v rozporu s Protokolem o společném trhu EAC. Dále autor pokládá několik otázek:

„Proč by Rwanda nechala zmitat svoje hranice ve zmatku? Proč by uznávaný diplomat a bývalý generální tajemník EAC riskoval svou pověst tím, že by tvrdil, že je hraniční přechod otevřený, kdy očividně nikdo nemůže přes přechod projít? Proč by prezident Paul Kagame, který se právě ujal vedení EAC a povýšil svoji reputaci díky předsednictví Africké unie, šel takto naproti sporům a kontroverzním činům během svého funkčního období?“

Následuje část věnovaná prohlášením rwandského ministra, již zmíněného Oliviera Nduhungireho, který se obvinění snažil vyvrátit a je citován:

„Žádný zákaz importu z Ugandy neexistuje. Nikdo takové nařízení nevydal. Neexistuje žádný důkaz.“

Vzápětí článek upozorňuje na to, že již od začátku bylo očividné, že Rwanda brání svým občanům ve vstupu do Ugandy. A ugandským občanům a vozidlům umožňuje pouze opustit Rwandu. Obráceně, z Ugandy do Rwandy, byla cesta Ugand'ánům odepřena. Opět se text vrací k Nduhungireovi a odvolává se na jeho twitterový příspěvek. Zde Nduhungirehe uvedl, že Rwand'ané nejsou do Ugandy vpouštěni kvůli jejich bezpečnosti a přechod v Gatuně byl uzavřen kvůli probíhající výstavbě. Toto vysvětlení je podle mluvčího ugandské vlády neuvěřitelné.

Zbytek tohoto článku popisuje špatné vztahy mezi Rwandou a Ugandou v minulosti, kolem roku 2001 (The Independent 2019). Tento článek v deníku The Independent je uveden upravenou fotkou, na které je nápis „Welcome to the republic of Rwanda“ pozměněn na „UNwelcome to the republic of Rwanda.“

Obrázek 1 Unwelcome to Rwanda
(zdroj: <https://www.independent.co.ug/rwanda-border-closure/>)

Oba výše zmíněné články byly napsány v roce 2019, tedy v roce, kdy Rwanda hraniční přechod uzavřela. Další článek, na kterém bude demonstrováno ugandské nastolování tématu uzavření hranic, pochází z března roku 2021. Tento dvouletý rozestup byl vybrán záměrně, aby bylo možné porovnat, zda se obsah článků zásadně liší či nikoliv. Článek nese název *Hranice mezi Rwandou a Ugandou jsou i po dvou letech stále zavřené*.

Text začíná připomenutím, že na konci února 2019 byly na rozkaz Paula Kagameho uzavřeny hranice a dva roky nato se stále čeká, až budou otevřeny. Dále je zde uvedeno, že Kagame vydal varování pro občany Rwandy před cestami do Ugandy s tím, že je zde ohrožena jejich bezpečnost, a navíc Kagame také obvinil Ugandu z podpory a poskytování útočiště disidentům z RNC a FDLR. Zbytek článku se věnuje ekonomickým škodám způsobeným uzavřením hranic a dopadem na životy běžných občanů (The Independent 2021).

Uganda kromě tématu uzavření hranic ve článku reaguje na témata, která nastolovala Rwanda a na obvinění, která vznášela. Toto by potvrdovalo, že tato témata byla palčivá a Uganda měla potřebu se nařčením bránit.

Při nastolování tématu uzavření hranic bylo jak Rwandou, tak Ugandou využíváno rámcování. Obě země rámcují zprávy tak, aby je lidé vnímali z jejich pohledu (viz kapitola 1.5.1).

Metafora

Jelikož se ve člancích často objevovala informace o slibech, které Rwanda nedodrží (otevření hranic) a také o škodách, které Rwanda Ugandě tímto krokem způsobila, bylo by možné vytvořit následující metaforu: **Můj podlý mladší bratr hraje nefér hru a blokuje naši ekonomiku, na což doplácí především obyčejní lidé.**

5.3 Vztahy Rwandy a Ugandy v současnosti

Na konci ledna 2022 vydalo rwandské ministerstvo zahraničí na Twitteru prohlášení, že budou otevřeny hraniční přechody mezi zeměmi. Stalo se tak po třech letech od doby, co je Rwanda uzavřela. V příspěvku bylo uvedeno, že Uganda konečně začala řešit problémy, na které Rwanda upozorňovala. Obnovení obchodu je důležitým impulsem pro oživení místní ekonomiky, která byla kromě opatření spojeným s Covidem-19 těžce zasažena také právě zmíněným uzavřením hraničních přechodů (Arab News 2022).

V dubnu letošního roku Paul Kagame poprvé po čtyřech letech zavítal do Ugandy. Zúčastnil se zde narozenin Muhoozi Kainerugaby, syna ugandského prezidenta Yoweri Museveniho. Kainerugaba pracoval na sblížení obou zemí například tím, že inicioval rozhovory prezidentů. Na Twitteru dokonce oslovoval Kagameho „strýček“ a v lednu v jednom ze svých twitterových příspěvků uvedl, že „*kdo válčí s ním (Kagamem), je ve válce s celou mou rodinou. Dávejte si pozor!*“ (Aljazeera 2022). I podle dalších zdrojů jsou vztahy Rwandy a Ugandy na vzestupu. Vliv na tom má zmíněný Museveniho syn Muhoozi Kainerugaba. I díky němu došlo k otevření hraničního přechodu a získání důvěry rwandské vlády (Rudatsimburwa 2022). Lze tedy předpokládat, že vztahy se budou do budoucna zlepšovat.

Závěr

Vztahy Rwandy a Ugandy procházely historicky velkými změnami. Zatímco v jednu dobu byly obě země spojenci a podporovaly se, jindy byly vztahy velmi napjaté a docházelo ke konfliktům. Konflikt mezi Ugandou a Rwandou se zpočátku zdál vysoce nepravděpodobný a nečekaný. Bylo to dáno společnou propletenou historií vůdců těchto zemí. Rwandští ozbrojení exulanti a rwandští přistěhovalci (jednalo se převážně o etnikum Tutsi) hráli hlavní roli v boji, který přivedl k moci Museveniho Armádu národního odporu (NRA). V roce 1994 vpadla do Rwandy Rwandská vlastenecká fronta (RPF) a zastavila genocidu. RPF měla těsné vazby na ugandskou armádu a byla jí podporována. Kagame byl jedním z prvních představitelů NRA. Později zastával funkci vůdce ugandských tajných služeb a bojoval proti těm, kteří představovali hrozbu pro Museveniho vládu. Museveni a Kagame bojovali bok po boku během řady operací. Jednou z těchto vojenských akcí byla válka v roce 1998 proti Mobutu Sekovi, vůdci DRK. Podařilo se jim za něho dosadit Laurenta Kabilu. Nicméně, Kagame a Museveni se s Kabilou neshodli a zahájili další vojenskou operaci k jeho svržení. Uganda i Rwanda však upřednostňovaly rozdílnou bojovou strategii, což vedlo k rozpadu jejich aliance a společného vedení. Armády obou zemí se několikrát střetly ve městě Kisangani na východě DRK, aby zajistily kontrolu nad strategickými místy, kvůli podpoře místních konžských frakcí a nepřátelství rwandských a ugandských velitelů (Nantulya 2019).

K poslednímu zhoršení vztahů mezi Rwandou a Ugandou došlo kolem roku 2017. Právě toto období bylo předmětem výzkumu.

Jak bylo zmíněno v úvodu, cílem práce bylo odkrýt skutečné důvody, které vedly k napětí mezi zeměmi, a porovnat je s rétorikou prezidentů a obsahem národních deníků (či jiných médií). Z provedeného výzkumu vyplývá, že se **důvody** vedoucí k úpadku vztahů **lišily** oproti tématům, která nejčastěji země v médiích nastolovaly, respektive tato témata nebyla zdaleka tak často pokrývána jako několik jiných témat. Nepřátelské vztahy Rwandy a Ugandy utvářelo několik problémů, které se během daného období hromadily. Šlo například o odmítnutí Ugandy poskytnout Rwandě práva na

letecký provoz na svém území, když ještě ugandské aerolinky nefungovaly. Navíc Rwanda negativně vnímala neochotu Ugandy prodloužit železnici až na rwandské území a stejně tak vedení vysokého napětí. K zamrznutí vztahů přispěly také výroky rwandských a ugandských generálů nebo to, že Francie poskytla vojenský výcvik ugandské armádě. Lze se domnívat, že byla nastolována témata, která byla palčivá a mohla být emotivněji vnímána (např. nepřátelští rebelové vs. práva na letecký provoz) Na základě cíle práce byly položeny tyto otázky:

Využívala Rwanda a Uganda nastolování agendy v médiích k přesvědčování a ovlivňování postojů a chování obyvatel?

Z analýzy článků a vytvořených metafor lze vyvodit, že země **využívaly média k ovlivňování** postojů a chování obyvatel. Rwanda se snažila ve svých občanech vzbudit přesvědčení, že Uganda je společný nepřítel, a zabránit svým občanům, aby do Ugandy necestovali. Uganda je dle vytvořených metafor navíc zaostalejší než Rwanda a Rwandě velice záleží na svých občanech.

Uganda se stejně tak snažila prostřednictvím médií své občany přesvědčit o tom, že Rwanda je nebezpečná a zákeřná a že jí nezáleží ani na vlastních občanech. Varuje také své občany před poskytováním citlivých údajů Rwandě.

Druhá otázka zněla:

Jaká témata byla ve rwandských a ugandských médiích nejvíce využívána?

Nejčastějšími tématy, která rezonovala ve rwandských médiích byla ugandská podpora rebelů snažících se destabilizovat Rwandu, zadržování, mučení a deportace rwandských občanů z Ugandy a uzavření hraničních přechodů. V ugandských médiích se nejčastěji objevovala témata uzavření hranic Rwandou, rwandské vojenské a špionážní aktivity na ugandském území.

Jako třetí byla položena otázka:

Reflektovala témata v médiích vyjádření prezidentů?

Témata v médiích se shodovala s výroky a vyjádřeními prezidentů. Tato témata byla v denících více rozebírána a často opakována i v rámci jednoho článku v průběhu několika let. Například článek o uzavření hranic v závěru zmínil podporu rebelů a zadržování a následnou deportaci občanů.

Na základě vývojových tendencí se lze domnívat, že Rwanda a Uganda soutěží o pozici hegemonu v oblasti Velkých jezer. Kagame přeměnil Rwandu ve vyspělou africkou zemi, která klade důraz na technologie a ekologii, snaží se snižovat závislost na Číně atd. Museveni, „starší bratr“ Kagameho, nemá moc co nabídnout.

Použitá literatura a jiné zdroje

African Business. 2020. *Rwanda-Uganda conflict: Is the end in sight?*. Dostupné na <https://african.business/2020/03/economy/rwanda-uganda-conflict-is-the-end-in-sight/> (24.8.2021)

Aljazeera. 2022. *Rwanda's Kagame in Uganda on rare visit as ties warm*. Dostupné na <https://www.aljazeera.com/news/2022/4/24/rwandas-kagame-in-uganda-on-rare-visit-as-ties-warm> (8. 6. 2022)

All Africa. 2017. *Rwanda: Govt 'Concerned' About Uganda Hosting Dissidents*. Dostupné na <https://allafrica.com/stories/201710160750.html> (20.2.2022)

Alvernia University. 2018. *The agenda-setting theory in mass communication*. Dostupné na: <https://online.alvernia.edu/articles/agenda-setting-theory/> (2.5.2022)

American Radioworks. 2018. *Timeline of events in Rwanda*. Dostupné na http://americanradioworks.publicradio.org/features/justiceontrial/rwanda_chronology.html (11.11.2021)

Arab News. 2022. *Rwanda to reopen border with Uganda as relations thaw*. Dostupné na <https://www.arabnews.com/node/2014181/world> (7. 6. 2022)

Bareebe, Gerald; Ashaba, M. Ivan. 2018. *Uganda: A police chief on trial and deepening suspicions with Rwanda*. Dostupné na <https://africanarguments.org/2018/09/uganda-police-chief-kayihura-trial-deepening-suspicions-rwanda/> (3.3.2022)

Burke, Jason. 2021. *France did nothing to stop Rwanda genocide, report claims*. Dostupné na <https://www.theguardian.com/world/2021/apr/19/france-did-nothing-to-stop-rwandan-genocide-report-claims> (4.1.2022)

Burton, Jirák. 2001. *Úvod do studia médií*, ISBN 80-85947-67-6, Barister & Principal

Byaruhanga, Catherine. 2019. *How the Rwanda-Uganda border crossing came to a halt*. Dostupné na <https://www.bbc.com/news/world-africa-47495476>. (16.4.2022)

Canadian Journal of Communication. *Events That Matter: Specific Incidents, Media Coverage, and Agenda-Setting in a Ghanaian Context*. Dostupné na <https://cjc-online.ca/index.php/journal/article/view/1340/1400> (3.5.2022)

Communication Theory. Nedatováno. *Agenda setting theory*. Dostupné na <https://www.communicationtheory.org/agenda-setting-theory/> (7.5.2022)

Creswell, John W. 2009. *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. Kalifornie, Sage. Dostupné na https://fe.unj.ac.id/wp-content/uploads/2019/08/Research-Design_Qualitative-Quantitative-and-Mixed-Methods-Approaches.pdf (25.1.2022)

Červenka, Jan. 2008. *Agenda Setting: Teoretické přístupy*. Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i. Dostupné na https://www.soc.cas.cz/sites/default/files/publikace/agenda_setting_finalni_na_web.pdf (8.5.2022)

Dearing, J.W., Rogers, E.M. 1996. *Agenda-setting*. London: SAGE Publications.

Dvořáková, Ilona. Nedatováno. *Obsahová analýza / formální obsahová analýza / kvantitativní obsahová analýza*. Dostupné na <http://www.antropoweb.cz/cs/obsahova-analyza-formalni-obsahova-analyza-kvantitativni-obsahova-analyza> (17.1.2022)

East African Community. Nedatováno. *Overview of EAC*. Dostupné na <https://www.eac.int/overview-of-eac> (16.9.2021)

Economic Policy Research Centre. 2020. <https://eprcug.org/blog/how-will-the-strained-relations-between-uganda-and-rwanda-affect-trade/>

Entman, R. M. 1993. *Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm*. Journal of Communication 43,4: 51–58

Etukuri, Charles. 2021. *Rwandan soldier sneaks into Uganda, interrogated by security*. Dostupné na <https://www.newvision.co.ug/articledetails/122739> (14.5.2022)

Fakulta sportovních studií Masarykovy univerzity. Nedatováno. *Vybrané kapitoly z metodologie: Metody výzkumu*. Dostupné na <https://www.fsps.muni.cz/emuni/data/reader/book-8/04.html> (25.1.2022)

Fandom. 2014. Rwandan patriotic front. Dostupné na https://military-history.fandom.com/wiki/Rwandan_Patriotic_Front (13.11.2021)

Fröhlich, Silja. 2019. *Rwanda's President Kagame stokes tension with neighbors*. Dostupné na <https://www.dw.com/en/rwandas-president-kagame-stokes-tension-with-neighbors/a-46951302> (22.2.2022)

Gribbin, Robert E. 2005. *In the Aftermath of Genocide: the U.S. Role in Rwanda*. New York: IUniverse

History. 2009. *Rwandan genocide*. Dostupné na <https://www.history.com/topics/africa/rwandan-genocide> (11.11.2021)

Human Rights Watch. 1992. *Talking Peace and Waging War - Human Rights Since the October 1990 Invasion*. Dostupné na <https://www.refworld.org/docid/3ae6a7cf4.html> (4.1.2022)

Human Rights Watch. 1999. *Leave none to tell the story: Genocide in Rwanda*. Dostupné na <https://www.refworld.org/docid/45d425512.html> (6.1.2022)

Human Rights Watch. 2016. *Uganda: Suspends rime preventers*. Dostupné na <https://www.hrw.org/news/2016/01/13/uganda-suspend-crime-preventers> (28.2.2022)

Interaction Design Foundation. Nedatováno. *Quantitative research*. Dostupné na <https://www.interaction-design.org/literature/topics/quantitative-research> (20.1.2022)

International Crisis Group. 2001. *From Kabila to Kabila, prospects for peace in the Congo*. Africa Report N° 27. Dostupné na https://www.files.ethz.ch/isn/28695/027_prospects_for_peace_in_the_congo.pdf (21.2.2021)

Jabzy. 2020. *Second Congo War | 3 Minute History*. In: Youtube. Dostupné na <https://www.youtube.com/watch?v=OIW648jFLmU> (20.2.2022)

Janák, Dušan. 2018. *Vybrané metody výzkumu*. Dostupné na https://is.slu.cz/el/fvp/leto2021/UVSRPHK016/um/VYBRANE_METODY_VYZKUMU.pdf (25.1.2022)

Jirků, Jan. 2011. *Mediální, veřejná a politická agenda na lokální úrovni*. Dostupné na https://publikace.nm.cz/file/84b112bf16b25cc81dced6912bbbffd1/25081/sbornik_C_3_4_2011-2-61-64.pdf (6.5.2022)

Kagame, Paul. 2018. *New Year's message 2018*. Dostupné na <https://www.paulkagame.com/new-years-message-2019/> (22.2.2022)

Kalvas, František. 2009. *Nastolování agendy: role masové a interpersonální komunikace, osobní zkušenosti a genderu*. Plzeň: Západo-česká univerzita v Plzni

Kaufman, Michael. 2003. *Idi Amin, Murderous and Erratic Ruler of Uganda in the 70's, Dies in Exile*. Dostupné na <https://www.nytimes.com/2003/08/17/world/idi-amin-murderous-and-erratic-ruler-of-uganda-in-the-70-s-dies-in-exile.html> (11.11.2021)

Kayitare, Placide. 2017. *NATIONAL EXCLUSIVE: CMI Detains Top Rwanda Patriotic Front Official*. Dostupné na <https://www.inyenyerinews.org/justice-and-reconciliation/national-exclusive-cmi-detains-top-rwanda-patriotic-front-official/> (20.2.2021)

Kennes, Erik. 2005. *The Democratic Republic of the Congo: Structures of Greed, Networks of Need. Rethinking the Economics of War*. Woodrow Wilson Center

Kigali Today. 2020. *President Kagame rubbishes Uganda's border closure excuse*. In: YouTube. Dostupné na https://www.youtube.com/watch?v=BUPqr_Zs5fA

Kinzer, Stephen. 2008. *A Thousand Hills: Rwanda's Rebirth and the Man Who Dreamed it*. Hoboken, N.J.: John Wiley & Sons. ISBN 978-0-470-12015-6.

Kohoutek, Rudolf. Nedatováno. *Pojem Salience*. Dostupné na <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/salience> (3.5.2022)

Kwibuka, Eugène. 2019. *Works on Gatuna one-stop border post near completion*. Dostupné na <https://www.newtimes.co.rw/news/works-gatuna-one-stop-border-post-near-completion> (17.4.2022)

Lamarchand, René. Nedatováno. *Rwanda under German and Belgian control*. Dostupné na <https://www.britannica.com/place/Rwanda/Moving-forward> (17.9.2021)

Lidmila, Jan. 2019. *Formální a obsahová analýza textu, rychlé čtení*. Dostupné na https://www.msvk.cz/data/filemanager/source/studijn%c3%ad%20texty%20pro%20knihovny%c3%adky/2_Form%c3%a1ln%c3%ad_a_obsahov%c3%a1_anal%c3%bdza_Lidmila.pdf (16.1.2022)

Liu, Jim. 2019. *Uganda Airlines resumes operation from late-Aug 2019*. Dostupné na <https://www.routesonline.com/news/38/airlineroute/286017/uganda-airlines-resumes-operation-from-late-aug-2019/> (16.9.2021)

Luwedde, Justine. 2020. *How will the strained relations between Uganda and Rwanda affect trade?* Dostupné na <https://eprcug.org/blog/how-will-the-strained-relations-between-uganda-and-rwanda-affect-trade/> (13.9.2021)

- Mamdani, Mahmood. 2002. *African states, citizenship and war: a case-study*. Vol. 78, No. 3. Royal Institute of International Affairs
- Mamdani, Mahmood. 2002. *When Victims Become Killers: Colonialism, Nativism, and the Genocide in Rwanda*. Princeton University Press.
- Mareš, Jiří. 2015. *Tvorba případových studií pro výzkumné účely*. *Pedagogika*, Univerzita Karlova. roč. 65, č. 2. s. 113 – 142.
- Matsiko, Haggai. 2018. *The fall of Kayihura's men*. Dostupné na <https://www.independent.co.ug/fall-kayihuras-men/3/> (4.3.2022)
- McCombs, Maxwell. Shaw, Donald. *The agenda setting function of mass media*. Dostupné na: <https://fbaum.unc.edu/teaching/articles/POQ-1972-McCOMBS-176-87.pdf>
- McKnight, Scott. 2015. *African Studies Quarterly*. Volume 15, Issue 2. *The Rise and Fall of the Rwanda-Uganda Alliance (1981-1999)*. Dostupné na <https://asq.africa.ufl.edu/files/Volume-15-Issue-2-McKnight.pdf>
- Military History Fandom. Nedatováno. *First Congo war*. Dostupné na https://military-history.fandom.com/wiki/First_Congo_War (18.1.2021)
- Monitor. 2021. *I work on orders from Museveni, says Kayihura*. Dostupné na <https://www.monitor.co.ug/News/National/I-work-on-orders-from-Museveni--says-Kayihura/-/688334/3000674/-/kwdj9c/-/index.html> (25.2.2022)
- Mubiru, Douglas. 2020. *Senior Police, army officials face death over espionage*. Dostupné na <https://www.newvision.co.ug/news/1524479/senior-police-army-officials-death-espionage> (18.5.2022)
- Mubiru, Ivan. 2019. *PROFILE: Rujugiro, the man at the heart of the fall out between Uganda, Rwanda governments*. Dostupné na <https://www.watchdoguganda.com/news/20190322/64333/profile-rujugiro-the-man-at-the-heart-of-the-fall-out-between-uganda-rwanda-governments.html> (23.2.2022)

Muhame, Giles. 2017. *INVESTIGATION: Uganda, Rwanda slip into new Cold war*. Dostupné na <https://chimpreports.com/investigation-uganda-rwanda-slip-into-new-cold-war/> (22.2.2022)

Munyaneza, James; Mwai, Collins. 2019. *Sezibera on Uganda tensions, SA ties and 'good' relations with DR Congo*. Dostupné na <https://www.newtimes.co.rw/news/sezibera-uganda-tensions> (24.2.2022)

Musisi, Frederic. 2021. *Rwanda tapped phones of top Ugandan officials*. Dostupné na <https://www.monitor.co.ug/uganda/news/national/rwanda-tapped-phones-of-top-ugandan-officials-3480900> (15.5.2022)

Nantulya, Paul. 2019. *Escalating Tensions between Uganda and Rwanda Raise Fear of War*. Dostupné na <https://africacenter.org/spotlight/escalating-tensions-between-uganda-and-rwanda-raise-fear-of-war/> (4.1.2022)

New Vision. 2017. *RPA invades Rwanda*. Dostupné na https://www.newvision.co.ug/new_vision/news/1507824/history-rpa-invades-rwanda (18.1.2021)

New Vision. 2019. *Uganda-Rwanda border remains closed*. Dostupné na <https://www.newvision.co.ug/news/1506146/uganda-rwanda-border-remains-closed> (25.4.2022)

Ngugi, Brian. 2018. *Uganda shelves plan to extend SGR from Malaba to Kampala*. Dostupné na <https://nation.africa/kenya/news/Queries-as-Uganda-defers-SGR-plan/1056-4829852-mjo5oa/index.html> (22.2.2022)

NTVUganda. 2017. *France to extend military training cooperation with UPDF for two years*. In: Youtube. Dostupné na <https://www.youtube.com/watch?v=OIW648jFLmU> (23.2.2022)

Odeng, Michael; Zalwango Margaret. 2021. *Court ramands woman over espionage*. Dostupné na <https://www.newvision.co.ug/articledetails/118536/court-remands-woman-over-espionage> (18.5.2022)

Pitman, Todd. 1999. *Rwandan, Ugandan troops battle in Congo City*. Dostupné na <https://reliefweb.int/report/democratic-republic-congo/rwandan-ugandan-troops-battle-congo-city> (20.2.2022)

Reifová, Irena (ed.) 2004. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál 2004, ISBN 80-7178-926-7

Republic of Rwanda. 2020. *Genocide in Cyangugu: Acts of violence committed against the Tutsi on the 2nd Republic until 1990*. Dostupné na https://cnlg.gov.rw/index.php?id=87&tx_news_pi1%5Bnews%5D=4333&tx_news_pi1%5Bcontroller%5D=News&tx_news_pi1%5Baction%5D=detail&cHash=b1e3fcfe0abbcca15557466f64888812 (6. 1. 2022)

Reuters. 2018. *Ugandan general arrested over police spokesman's killing: state media*. Dostupné na <https://www.reuters.com/article/us-uganda-security-idUSKBN1JA0W3> (3.3.2022)

Reyntjens, Filip. 2009. *The Great African War: Congo and Regional Geopolitics, 1996-2006*. Cambridge UP

Reyntjens, Filip. 2018. *Rwanda*. In: Political chronicles of the African Great lakes region 2017. Ed. Filip Reyntjens. Antwerp – Belgium: The Great Lakes of Africa Centre

Reyntjens, Filip. 2019. *Rwanda*. In: Political chronicles of the African Great lakes region 2018. Ed. Filip Reyntjens. Antwerp – Belgium: The Great Lakes of Africa Centre

Rudatsimburwa, Albert. 2022. *Noticeable progress in efforts to restore Uganda-Rwanda relations, despite pending concerns*. Dostupné na <https://www.newtimes.co.rw/opinions/noticeable-progress-efforts-restore-uganda-rwanda-relations-despite-pending-concerns> (15.6.2022)

Rushyashya. 2019. *Uganda Yatangiye Guha Ubuhungiro Inyeshyamba Za FDLR, FLN, RUD-Urunana*. Dostupné na <https://rushyashya.net/uganda-yatangiye-guha-ubuhungiro-inyeshyamba-za-fdlr-fln-rud-urunana/> (24.2.2022)

Rushyashya. 2019. *Uwigaga Muri Kaminuza Ya Makerere Ni Umwe Mu Ba FDLR Bagabye Igitero I Musanze*. Dostupné na <https://rushyashya.net/uwigaga-muri-kaminuza-ya-makerere-ni-umwe-mu-ba-fdlr-bagabye-igitero-i-musanze/> (24.2.2022)

SAIIA. 2020. *Peace in the Great Lakes region: Time for a regional approach*. Dostupné na <https://saiia.org.za/research/peace-in-the-great-lakes-region-time-for-a-regional-approach/> (13.9.2021)

Scherer, Helmut. 2004. Úvod do metody obsahové analýzy. In: *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Ed. Irena Reifová. Univerzita Karlova v Praze: nakladatelství Karolinum, 29 – 50.

Scheufele, Dietram A.; Tewksbury David. 2007. *Framing, Agenda Setting, and Priming: The Evolution of Three Media Effects Models*. Journal of Communication. Dostupné na <https://fbaum.unc.edu/teaching/articles/J-Communication-2007-1.pdf> (7.5.2022)

Smith, David. 2012. *Rwandan minister is leader of Congo rebels, UN says*. Dostupné na <https://www.theguardian.com/world/2012/oct/17/rwanda-minister-leader-congo-rebels-kabarebe> (22.2.2022)

Spencer, Leighann. 2018. *Uganda's notorious police chief leaves behind a grim legacy*. Dostupné na <https://africanarguments.org/2018/03/uganda-kayihura-notorious-police-chief-leaves-behind-a-grim-legacy/> (28.2.2022)

Škodová, Markéta. 2008. *Agenda Setting: Teoretické přístupy*. Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i. Dostupné na https://www.soc.cas.cz/sites/default/files/publikace/agenda_setting_finalni_na_web.pdf (2. 5. 2022)

Tabery, Paulína. 2008. *Agenda Setting: Teoretické přístupy*. Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i. Dostupné na https://www.soc.cas.cz/sites/default/files/publikace/agenda_setting_finalni_na_web.pdf (9. 5. 2022)

Tashobya Athan. 2017. *Five more Rwandans deported from Uganda*. Dostupné na <https://www.newtimes.co.rw/section/read/226607> (14. 3. 2022)

Tashobya Athan. 2017. *Uganda deports Rwandan murder fugitive*. Dostupné na <https://www.newtimes.co.rw/section/read/212263> (14. 3. 2022)

The Conversation. 2019. *East Africa should intervene to defuse Rwanda-Uganda war of words*. Dostupné na <https://theconversation.com/east-africa-should-intervene-to-defuse-rwanda-uganda-war-of-words-114202> (18. 8. 2021)

The Independent. 2019. *Rwanda border closure*. Dostupné na <https://www.independent.co.ug/rwanda-border-closure/> (25. 4. 2022)

The Independent. 2019. *US government puts sanctions on Kale Kayihura*. Dostupné na <https://www.independent.co.ug/us-government-puts-sanctions-on-kale-kayihura/> (25. 2. 2022)

The Independent. 2021. *Uganda-Rwanda border still closed two years down the road*. Dostupné na <https://www.independent.co.ug/uganda-rwanda-border-still-closed-two-years-down-the-road/> (26. 4. 2022)

The New Humanitarian. 1999. *Ugandan troops battle Rwanda backed RCD in Kisangani*. Dostupné na <https://www.thenewhumanitarian.org/news/1999/08/09/ugandan-troops-battle-rwanda-backed-rcd-kisangani> (20. 2. 2022)

The New Times Rwanda. 2018. *President Kagame reacts to attack by suspected FDLR and RNC*. In: YouTube. Dostupné na <https://www.youtube.com/watch?v=udYyHbMsfH8>. (26. 2. 2022)

The New Times. 2019. *Rwanda welcomes 20 citizens deported from Uganda, urges end to 'illegal arrests, torture'*. Dostupné na <https://www.newtimes.co.rw/news/rwanda-welcomes-20-citizens-deported-uganda-urges-end-toillegal-arrests-torture> (16. 3. 2022)

Tichý, Lukáš; Prouza, Jan. 2018. *Je Evropská unie energetický aktér ve vztazích s vybranými zeměmi subsaharské Afriky?*

Trading Economics. 2022. *Uganda exports to Rwanda*. Dostupné na <https://tradingeconomics.com/uganda/exports/rwanda> (17. 1. 2022)

Trampota, Tomáš. 2008. *Agenda Setting: Teoretické přístupy*. Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i. Dostupné na https://www.soc.cas.cz/sites/default/files/publikace/agenda_setting_finalni_na_web.pdf (4. 5. 2022)

Trampota, Tomáš; Vojtěchovská, Martina. 2010. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál. Dostupné na <https://docplayer.cz/28995451-Metody-vyzkumu-medii-tomas-trampota-martina-vojtechovska.html> (25. 1. 2022)

Trigg, James. 2021. *Uganda Seeking Inroads to Compete for Regional Influence*. Dostupné na <https://globalriskinsights.com/2021/07/uganda-seeking-inroads-to-compete-for-regional-influence/> (13. 9. 2021)

Univerzita J.E.Purkyně. 2020. *Metodologie statistických výzkumů*. Dostupné na <https://www.pf.ujep.cz/wp-content/uploads/2020/04/T%C3%A9ma-7-Metodologie-statistick%C3%BDch-v%C3%BDzkum%C5%AF-kopie.pdf> (25. 1. 2022)

Weber, R. Phillip. 1990. *Basic Content analysis*, second edition. Newbury Park, CA: Sage Publications

World Population Review. 2021. *Fragile State Index*. Dostupné na <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/fragile-states-index> (18. 8. 2021)

Yoweri K Museveni, příspěvek na Twitteru, 9.3.2019.

Záhořík, Jan. 2012. *Dějiny Rwandy a Burundi*. Praha: Lidové noviny

Seznam zkratek

EAC	East African Community
RNC	Rwanda National Congress
FDLR	Forces démocratiques de libération du Rwanda
USA	United states of America
DRK	Demokratická republika Kongo
RPF	Rwandan Patriotic Front
RANU	Rwandese Alliance for National Unity
NRA	National Resistance Army
AFDL	Alliance des Forces Démocratiques pour la Libération du Congo
RCD	Rassemblement Congolais pour la Démocratie
MLC	Movement for the Liberation of the Congo
OSN	Organizace spojených národů
SGR	Standard Gauge Railway
OCCRP	Organized Crime and Corruption Reporting Project
NCIP	Northern Corridor Integration Projects
UPDF	Uganda People Defence Forces
RBA	Rwanda Broadcast Agency
FLN	National Liberation Front
EALA	East African Legislative Assembly

Přílohy

Příloha č. 1

Deportace rwandských občanů – odkaz na články a další zdroje, které vyznívají stejně

<https://www.newtimes.co.rw/news/32-rwandans-deported-uganda>

<https://www.newtimes.co.rw/news/deported-rwandan-recounts-ordeal-suffered-hands-ugandan-intelligence-operatives>

<https://www.newtimes.co.rw/rwanda/four-more-rwandans-tortured-deported-uganda>

<https://www.newtimes.co.rw/news/over-30-rwandans-detained-uganda-dumped-border>

<https://www.newtimes.co.rw/news/79-rwandans-deported-after-illegal-uganda-detentions>

<https://www.newtimes.co.rw/news/uganda-deports-two-more-rwandans>

<https://www.newtimes.co.rw/news/three-more-victims-illegal-detention-deported-uganda>

<https://www.newtimes.co.rw/news/uganda-dumps-12-rwandans-cyanika-border>

<https://www.newtimes.co.rw/news/deported-uganda-harerimana-narrates-how-fdlr-recruited-him>

<https://www.newtimes.co.rw/news/nine-rwandans-sue-ugandan-government>

<https://www.youtube.com/watch?v=myijsFGu450>

<https://twitter.com/newtimesrwanda/status/1140571159479619585?lang=cs>

<https://rushyashya.net/abanyarwandakazi-batatu-birukanywe-muri-uganda-nyuma-yumwaka-batoterezwa-muri-gereza-banakoreshwa-imirmo-yagahato/>

<https://www.youtube.com/watch?v=Mi6sb4r51qY>

Příloha č. 2

Podpora rebelů – odkaz na články a další zdroje, které vyznívají stejně

<https://www.youtube.com/watch?v=p9Q6HELdHyY>

<https://www.newtimes.co.rw/news/ugandans-burundians-among-captured-rnc-militia-combatants>

<https://www.newtimes.co.rw/news/dialogue-museveni-rnc-needed>

<https://www.newtimes.co.rw/news/uganda-rnc-pigsty>

<https://www.newtimes.co.rw/news/trial-uganda-burundi-cited-rnc-recruitment-drive>

<https://rushyashya.net/rnc-irasaza-imigeri-muri-uganda-nubwo-hari-amasezerano-ya-luanda/>

<https://rushyashya.net/amarembere-yabicanyi-ba-fdlr-na-rnc-ya-kayumba-nyamwasa-fln-nababashyigikiye/>

<https://rushyashya.net/ese-ni-nde-mu-nzego-zigisirikare-numutekano-bya-uganda-ushyigikiye-rnc-na-fdlr-mu-guhungabanya-urwanda/>

<https://www.kigalitoday.com/politiki/amakuru/article/museveni-yahaye-pasiporo-mukankusi-ngo-yoroherwe-n-ibikorwa-arimo-bya-rnc>

Příloha č. 3

Uzavření hranic – ve rwandských médiích - odkazy na články a další zdroje, které vyznívají stejně

<https://www.newtimes.co.rw/opinions/gatuna-border-closure-museveni-cites-his-meddling-origin-problem>

<https://www.kigalitoday.com/politiki/amakuru/article/ikibazo-cy-u-rwanda-na-uganda-ntaho-gihuriye-n-imipaka-perezida-kagame>

<https://www.newtimes.co.rw/opinions/editorial-after-pilgrims-it-still-border-issue>

<https://www.newtimes.co.rw/news/rwanda-warns-citizens-against-travel-uganda>

<https://www.newtimes.co.rw/opinions/editorial-gatuna-border-had-many-secrets-divulge-diplomats>

<https://rushyashya.net/ikibazo-cyu-rwanda-na-uganda-ntaho-gihuriye-nimipaka-perezida-kagame/>

Příloha č. 4

Rwandské špionážní a vojenské aktivity v Ugandě – odkazy na články a další zdroje, které vyznívají stejně

<https://www.newvision.co.ug/news/1522079/army-pilot-policeman-held-spying>

<https://www.newvision.co.ug/news/1488982/famous-blogger-seruga-leaked-government-secrets>

https://www.newvision.co.ug/new_vision/news/1500919/rwanda-soldiers-kill-people-border

<https://www.newvision.co.ug/news/1528225/history-rwandese-born-ugandan-soldiers-attack-rwanda>

<https://www.newvision.co.ug/news/1022158/rpa-officers-held-makindye>

<https://www.independent.co.ug/ugandan-kidnapped-at-rwanda-border-updf-demands-his-return/>

<https://www.independent.co.ug/uganda-rwanda-row-over-border-killings/>

<https://www.monitor.co.ug/uganda/news/national/rwandan-soldier-flees-to-uganda-claims-persecution-3209486>

Příloha č. 5

Uzavření hranic – v ugandských médiích - odkazy na články a další zdroje, které vyznívají stejně

<https://www.monitor.co.ug/uganda/news/national/ugandan-sues-rwandal-over-closed-borders-1818170>

<https://www.monitor.co.ug/uganda/news/national/temporal-opening-of-uganda-rwanda-border-ends--1833388>

<https://www.monitor.co.ug/uganda/news/national/the-pain-costs-of-ruined-border-trade-1876786>

<https://www.newvision.co.ug/news/1509968/produce-dealers-affected-rwanda-border-closure>

<https://www.newvision.co.ug/news/1506062/rwanda-border-remains-closed-residents-upbeat>

<https://www.independent.co.ug/tension-as-uganda-rwanda-border-remains-closed/>

<https://www.independent.co.ug/uganda-rwanda-border-closure-takes-toll-on-silverfish-market/>

Příloha č. 6

Príspevky Oliviera J.P. Nduhungireho na sociální síti Twitter

Olivier J.P. Nduhungirehe · 07 Jan 20
Dear @AmnestyEARO, you should have the decency to keep quiet. For the past 3 years u never wrote any single message to condemn the illegal arrest, incommunicado detention & torture of hundreds of Rwandan citizens in #Uganda. And now, u have the guts to condemn a lawful detention!

Amnesty Eastern Afr... · 06 Jan 20
Jackie Umuhoza has been in detention for 40 days. She must be immediately released unless she is charged with an internationally-recognized offence.
[twitter.com/AmnestyEARO/st...](https://twitter.com/AmnestyEARO/status...)

the leader of the "#Uganda Province" of KNCU terrorist organisation. With his son Felix Mwizerwa, they organised the transfer of 46 Rwandans to training camps in Minembwe. They were arrested in Dec 2017 by the Uganda police in Kikagati.

Ivan R. Mugisha · 26 Dec 19
Rwanda accuses a pastor's daughter of treason and espionage. Her family says the charges are fabricated
cnn.com/2019/12/24/afr...

14 32 78

Olivier J.P. Nduhungirehe · 08 Feb 20
Despite the ongoing #Luanda process, the illegal detention of Rwandan citizens in #Uganda has reached an unprecedented level. They are now dying due to regular beatings and sustained torture by #CMI operatives. @GovUganda must release ALL OF THEM before it's too late.

Daily Monitor · 08 Feb 20
Detained Rwandan national found dead
bit.ly/2Sa8NCO #MonitorUpdates

19 51 123

Olivier J.P. Nduhungirehe · 02 Jan 20
Here we go again! From a Rwandan journalist, this cannot be ignorance: it's misleading the public opinion. Let me fix it for you: one of the best gifts Rwandans expect from #Uganda is the end of the support to terrorist groups and of the harrassment of Rwandan citizens in Uganda.

NTWALI John Williams · 02 Jan 20
One of the Best Wishes gifts Rwandans expect from their beloved Leaders is the re-opening of #Rwanda- #Uganda borders. If so, the separated families will meet again, some students will resume t...

29 57 234

Olivier J.P. Nduhungirehe · 18 Dec 19
"Rwandans are not safe in #Uganda and we urge them not to travel to Uganda. For their security here in #Rwanda, we are ready to defend them. We'd have preferred solving the issues diplomatically but it is clear that there is no good faith and no political will on Uganda's part".

The New Times (Rwa... · 18 Dec 19
Nduhungirehe speaks out on impasse in #Rwanda, #Uganda talks buff.ly/38U9d5R

58 144 438